

Doorzoeken gegevensdragers in de asielketen

Datum	Juni 2026
Status	Definitief

Colofon

Titel	Doorzoeken gegevensdragers in de asielketen
Status	Definitief Openbaar

Contact	INDOA@ind.nl Ministerie van Justitie en Veiligheid Immigratie- en Naturalisatiedienst Directie Strategie, Beleid en Juridische Zaken Afdeling Onderzoek en Analyse Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 16275 2500 BG Den Haag
---------	--

Inhoudsopgave

1	Inleiding	10
1.1	Aanleiding	10
1.2	Definities.....	11
1.3	Doelstelling en reikwijdte	12
1.4	Vraagstelling.....	12
1.5	Onderzoeksmethode	12
1.6	Beperkingen van het onderzoek	14
1.7	Openbaar	14
1.8	Leeswijzer	15
2	Juridische context: Migratiepact, wetgeving en jurisprudentie.....	16
2.1	EU-wettelijk kader	16
2.2	Nederlandse juridische context.....	16
2.3	Jurisprudentie en uitbreidingsplannen in de EU	18
3	Bevoegdheden en toepassingen: Nederland en de EU	20
3.1	Inzien of uitlezen.....	20
3.2	Verplichte of vrijwillige medewerking	21
3.3	Gebruik data.....	22
3.4	Bevoegde instantie	24
4	Werkprocessen en technische inrichting in praktijk.....	27
4.1	Werkproces	27
4.1.1	Handmatig inzien	27
4.1.2	Uitlezen	28
4.1.3	Overige technologische mogelijkheden	31
4.2	Benodigde middelen voor de werkzaamheden	31
4.2.1	Handmatig inzien	32
4.2.2	Uitlezen	33
5	Resultaten	36
5.1	Doelen, opbrengsten en beperkingen	36
5.2	Handmatig inzien	37
5.2.1	Effectiviteit.....	37
5.2.2	Efficiëntie.....	38
5.3	Uitlezen van gegevensdragers.....	38
5.3.1	Effectiviteit voor opsporingsdoeleinden	39
5.3.2	Effectiviteit voor asieldoeleinden	40
5.3.3	Efficiëntie van technisch uitlezen.....	41

6	Knelpunten, risico's en kansen.....	43
6.1.1	Knelpunten	43
6.1.2	Risico's	45
6.1.3	Kansen	47
7	Eindconclusie.....	49
	Bijlage 1.....	52

Managementsamenvatting

Aanleiding

Maart 2026 kondigde de minister van Asiel en Migratie aan een wetsvoorstel voor te zullen bereiden om het doorzoeken van gegevensdragers¹ in de asielprocedure opnieuw mogelijk te maken. Tot eind mei 2026 werden gegevensdragers doorzocht als onderdeel van het Identificatie & Registratie (I&R) proces van asielaanvragers. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) heeft de I&R-taken vanaf 12 juni 2026 overgenomen, echter met uitzondering van het doorzoeken van gegevensdragers.

Naar aanleiding van de aankondiging van de minister, heeft de plaatsvervangend Directeur-Generaal (DG) Strategie, Beleid en Juridische Zaken (SBJZ) van de IND de afdeling Onderzoek en Analyse (O&A) verzocht onderzoek te doen naar de praktijk van het doorzoeken van gegevensdragers.

In deze verkenning is globaal in kaart gebracht hoe gegevensdragers in Nederland en elders in de EU worden doorzocht. Daarnaast is verkend wat nodig is voor het doorzoeken van gegevensdragers, en wat bekend is over de effectiviteit en efficiëntie van deze methoden. Vervolgens zijn de risico's, kansen en knelpunten in kaart gebracht.

Definities

Het rapport gebruikt de volgende termen:

Doorzoeken: deze term omvat alle vormen van onderzoek om informatie uit gegevensdragers te halen.

Handmatig inzien: deze term duidt op het handmatig onderzoeken van de inhoud van een gegevensdrager. Hierbij scrollt een ambtenaar meestal relatief kort door een telefoon, tablet of ander apparaat.

Uitlezen: ziet op het digitaal, met speciale soft- en hardware, ontgrendelen, extraheren, opslaan en (eventueel geautomatiseerd) doorlichten én analyseren van data op een gegevensdrager.

Conclusie

Alle opties – niets doen, handmatig inzien, technisch uitlezen – brengen risico's met zich mee. Bijvoorbeeld, het leven speelt zich in toenemende mate online af. Wanneer de migratieketen niet langer zicht heeft op de digitale wereld van asielaanvragers, vermindert dit de informatiepositie van de keten. Daarentegen volgt ook uit de verkenning dat er aanzienlijke uitvoeringsrisico's en knelpunten gelden voor de organisatie die met het doorzoeken van gegevensdragers zal worden belast.

Tijdens de ruim tien jaar dat de AVIM deze bevoegdheid uitvoerde is gebleken dat zij de werklast niet kon dragen. Tegen die achtergrond lijkt het onwerkbaar om een vergelijkbare bevoegdheid te beleggen bij een kleinere organisatie zonder strafrechtelijke bevoegdheden. Ook de overlap tussen het bestuursrechtelijk en strafrechtelijk belang bij het doorzoeken maakt het geen eenduidige keuze welke organisatie hiermee best belast zou kunnen worden. Tot slot kan ter inspiratie ook gekeken worden naar de andere EU-lidstaten die deze bevoegdheid kennen. In alle acht de lidstaten die deze bevoegdheid kennen, hebben opsporingsdiensten een rol in het proces.

¹ Onder gegevensdragers worden mobiele telefoons, simkaarten, laptops, tablets, camera's, losse SD-kaarten, harde schijven en andere digitale apparaten waarop data kan worden opgeslagen verstaan.

In zijn algemeenheid geldt dat het doorzoeken van een gegevensdrager en het delen van de data hierop een grote inbreuk is op de privacy van de asielaanvrager. Deze grote inbreuk op de privacy vereist in elk geval een duidelijke wettelijke grondslag, een gerechtvaardigd doel, proportionaliteit en passende waarborgen. Het doorzoeken van gegevensdragers van álle asielaanvragers en het gebruiken van de verkregen data voor het toetsen van het asielmotief lijken moeilijk verenigbaar met de Asielprocedurerichtlijn uit het Migratiepact en de AVG.

Bij het inrichten van een proces voor het doorzoeken van gegevensdragers zal een realistische afweging gemaakt moeten worden tussen de kosten en de opbrengsten van de werkzaamheden. Het is belangrijk dat er een hoge mate van zekerheid is over de juridische houdbaarheid van de wettelijke grondslag, gezien de naar verwachting benodigde miljoeneninvesteringen die een organisatie zou moeten doen.

Bevoegdheden en toepassing in de Europese Unie

Door het ontbreken van EU-brede technische of procedurele kaders voor de uitvoering moet de bevoegdheid voortkomen uit nationale regelgeving. In totaal worden op dit moment in acht van de zevenentwintig lidstaten gegevensdragers doorzocht in de asielprocedure. Wel hebben meerdere landen recent plannen aangekondigd voor het uitbreiding of vastleggen van deze bevoegdheid.

Van de acht EU-lidstaten geldt in vijf een inrichting die vergelijkbaar is met de vroegere Nederlandse praktijk: de politie doorzoekt en de immigratiedienst beoordeelt. In de overige drie lidstaten voert de immigratiedienst de doorzoeking uit. Ook in deze drie lidstaten speelt de politie of een rechtshandavingsorganisatie wel een rol in de uitvoering, bijvoorbeeld voor de fouillering of andere dwangmaatregelen. De mate waarin gegevens mogen worden betrokken bij de inhoudelijke beoordeling van het asielmotief is in alle lidstaten beperkt tot (hoogstens) de vaststelling van identiteit, herkomst, veiligheidsrisico's en reisroute, op Denemarken na. Tevens geldt in de meeste EU-lidstaten dat het doorzoeken enkel onder voorwaarden is toegestaan, en dus niet bij iedere asielaanvrager wordt toegepast.

Werkproces

Voor een overzicht van de werkwijze en technologische mogelijkheden voor het handmatig inzien en uitlezen van gegevensdragers wordt verwezen naar het rapport.

Benodigde middelen voor de werkzaamheden

De benodigde hardware en software voor het handmatig inzien van gegevensdragers is beperkt. Voor de handmatige inzage is wel voldoende personeel met de benodigde expertise noodzakelijk.

Het structureel volledig en geautomatiseerd uitlezen van gegevensdragers zal een gigantisch en complex project zijn. Het vergt een professionele organisatie met de benodigde expertise, hardware, software en inbedding in de systemen en processen. Globaal gesproken kost een dergelijke infrastructuur incidenteel en structureel miljoenen euro's. Daarbij is specialistisch technologisch personeel noodzakelijk, waarvoor de arbeidsmarkt momenteel krap is. Daarbovenop is personele capaciteit nodig voor het verwerken en analyseren van de data.

Aandachtspunt bij beide methoden is dat de (personele) capaciteit flexibel moet kunnen worden op- en afgeschaald naar gelang de asielinstroom fluctueert.

Effectiviteit van het doorzoeken van gegevensdragers

De effectiviteit is voornamelijk kwalitatief of anekdotisch aan te tonen omdat er weinig kwantitatieve gegevens en studies beschikbaar zijn.

De effectiviteit van het doorzoeken van gegevensdragers in algemene zin wordt mogelijk ondergraven doordat aanvragers hierop kunnen anticiperen. Zo blijken asielaanvragers hierop in te spelen door bijvoorbeeld hun telefoon te verstoppert of uit te schakelen. Ook kunnen ze juist foto's en data op hun telefoons op zo'n manier weergeven dat het hun asielrelaas ondersteunt.

Handmatig inzien

Enerzijds zijn er anekdotische succesverhalen over het ondervangen van (strafrechtelijke) signalen met de handmatige inzage. Anderzijds ontbreekt bewijs voor het nut dat de handmatige inzage kan hebben. Daarnaast is een grote kanttekening dat handmatige inzage niet als toekomstbestendig kan worden beschouwd. De hoeveelheid data op gegevensdragers neemt toe, waardoor het ingewikkelder en tijdrovender is om een telefoon handmatig te doorzoeken.

Vier factoren zijn van invloed op de effectiviteit van de handmatige inzage:

- De grote hoeveelheid data op mobiele telefoons maakt de handmatige inzage moeilijk en willekeurig.
- De resultaten zijn afhankelijk van het niveau van ervaring van de medewerker.
- De tijdigheid van de terugkoppeling van de handmatige inzage bepaalt in hoeverre deze van nut is voor de migratieketen.
- De relevantie en het detailniveau van de inhoud van de rapportage over de handmatige inzage bepaalt onder andere de toegevoegde waarde.

Uitlezen

De mate waarin het uitlezen van een gegevensdrager lukt, bepaalt mede of het uitlezen effectief kan zijn. In Duitsland lukt het uitlezen in minder dan de helft van de tienduizenden pogingen.

De effectiviteit van het uitlezen van gegevensdragers voor het behalen van diverse doelen wordt wisselend beoordeeld. Zo werd de sterkere informatiepositie gewaardeerd door de politie toen de AVIM het I&R-proces uitvoerde. Tegelijkertijd blijkt uit Duits onderzoek dat in minder dan 1% van de uitgelezen gegevensdragers tegenstrijdigheden worden gevonden met het asielrelaas. Daartegenover staan aanzienlijke kosten, oplopend tot miljoenen euro's per jaar, en een implementatietraject van minstens drie jaar. Uit een Nederlandse pilot naar het gebruik van de informatie via uitlezing voor strafrechtelijk onderzoek bleek het middel evenmin effectief. Ook andere ervaringen en onderzoeken duiden op de scheve balans tussen de hoge investeringen en de beperkte resultaten van het uitlezen.

Knelpunten, risico's en kansen

Er worden meerdere praktische knelpunten voorzien bij het doorzoeken van gegevensdragers, waarvan de belangrijkste:

- Versleuteling telefoons en applicaties wordt geavanceerder, hetgeen ontsleuteling complexer, duurder en in gevallen onmogelijk maakt.
- Implementatietraject voor uitlezing vergt jaren, terwijl juridische houdbaarheid en praktische uitvoerbaarheid twijfelachtig zijn.
- Mogelijk onwerkbaar toename van de werklust, vooral bij toename aantal asielaanvragen, waarbij gespecialiseerd personeel voor uitlezing schaars is.
- Er is een wettelijke grondslag noodzakelijk voor gegevensdeling vanwege de overlap tussen het bestuursrecht en strafrecht.

Er worden tevens meerdere risico's voorzien, waarvan de belangrijkste:

- Asielaanvragers kunnen anticiperen op het doorzoeken van hun gegevensdragers en dit frustreren.

- Gelet op historische knelpunten, lijken uitvoeringsproblemen onvermijdelijk, met hoog afbreukrisico door media-aandacht.
- Het is mogelijk zeer complex om met het doorzoeken van gegevensdragers *compliant* te kunnen zijn aan de AVG.
- Er is sprake van twijfels aan de betrouwbaarheid en bewijswaarde van aangetroffen data.
- De toename van beschikbare data betekent dat de IND meer moet meewegen, waardoor meer punten kunnen worden aangegrepen voor beroep.
- Als de IND belast zou worden met het doorzoeken van gegevensdragers betekent dat een wijziging van het takenpakket en functieprofiel van IND'ers.

Er zijn ook meerdere kansen geïdentificeerd, waarvan de belangrijkste:

- Doorzoeken van gegevensdragers kan helpen bij identificatie.
- Meer informatie en/of signalen voor opsporing het in kaart brengen van mensensmokkelnetwerken voor inlichtingen- en opsporingsdiensten.
- Meer aanknopingspunten voor onder andere HIK, HTO en TOELT.

Afkortingenlijst

A&B	Directie Asiel en Bescherming (IND)
AenM	Ministerie van Asiel en Migratie
AI	Artificiële Intelligentie
AIDA	Asylum Information Database
AMbV	Asiel- en migratiebeheerverorderingsprocedure
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AP	Autoriteit Persoonsgegevens
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AVIM	Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel
BAMF	Duitse immigratiedienst (<i>Bundesamt für Migration und Flüchtlinge</i>)
DG	Directeur-generaal
DG IND	Directeur-Generaal IND
DGM	Directoraat-Generaal Migratie (JenV)
DISA	Dienst Identificatie en Screening Asielzoekers
DMB	Directie Migratiebeleid (JenV)
DV	Directie Dienstverlening (IND)
EMN	Europees Migratienetwerk
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
HIK	Handhavingsinformatieknooppunt (DV)
HTO	Handhaving, Toezicht en Onderzoek (DV)
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
I&R	Identificatie & Registratie
JenV	Minister/Ministerie van Justitie en Veiligheid
KMar	Koninklijke Marechaussee
NDGAP	Hongaarse immigratiedienst (<i>National Directorate-General for Aliens Policing</i>)
NFI	Nederlands Forensisch Instituut
NVIK	Nationaal Vreemdelingen Informatie Knooppunt
O&A	Afdeling Onderzoek & Analyse (SBJZ)
OVA	Ontvangst en Voorbereiding Asielaanvraag
SBJZ	Directie Strategie, Beleid en Juridische Zaken (IND)
TOELT	Team Onderzoek Expertise Land en Taal (DV)
Vw	Vreemdelingenwet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Maart 2026 kondigde de minister van Asiel en Migratie (AenM) aan een wetsvoorstel voor te bereiden om het doorzoeken van gegevensdragers² in de asielprocedure opnieuw mogelijk te maken. Hij deed die toezegging nadat het onderwerp ter sprake was gekomen in de Tweede Kamer in maart 2026. Tijdens de behandeling van de Uitvoeringswet voor het Asiel- en Migratiepact (vanaf nu: Migratiepact) nam de Kamer de motie-Vondeling³ aan, waarin werd opgeroepen tot wettelijke verplichtstelling van het uitlezen van gegevensdragers. Daarop zei de minister toe in het tweede kwartaal van 2026 een wetsvoorstel ter advisering aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) te zullen voorleggen.

Hoewel al jaren regelmatig in de Kamer wordt opgeroepen tot het uitbreiden van de bevoegdheid om gegevensdragers van asielaanvragers te doorzoeken, is het thema in de afgelopen maanden hoog op de politieke agenda komen te staan. Aanleiding was de aanstaande inwerkingtreding van het Migratiepact op 12 juni 2026. Voor het eerst in ruim vijftien jaar zou het doorzoeken van gegevensdragers vanaf dat moment geen onderdeel meer vormen van de Nederlandse asielprocedure. Daags na de inwerkingtreding van het Migratiepact volgde de motie-Boomsma c.s., waarin werd gepleit voor de spoedige invoering van een wettelijke grondslag voor deze bevoegdheid.⁴

Naar aanleiding van de aankondiging van de minister, heeft de plaatsvervangend Directeur-Generaal (DG) Strategie, Beleid en Juridische Zaken (SBJZ) van de IND de afdeling Onderzoek en Analyse (O&A) verzocht in kaart te brengen wat bekend is aan praktijkervaring over het doorzoeken van gegevensdragers in asielprocedures.

Eerdere inrichting

Onder de eerdere inrichting van het Identificatie & Registratieproces (I&R-proces) doorzochten de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) en de Koninklijke Marechaussee (KMar) telefoons, tablets en andere gegevensdragers, wanneer dit nodig werd geacht. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State oordeelde in twee uitspraken in 2024⁵ en 2025⁶ echter dat het binnen de Nederlandse wetgeving ontbreekt aan een toereikende juridische grondslag hiervoor.

Op 1 januari 2025 is het I&R-proces overgedragen aan de Dienst Identificatie en Screening Asielzoekers (DISA).⁷ DISA werd tijdelijk opgericht om de druk op de politiecapaciteit te ontlasten. Sindsdien vond het doorzoeken van gegevensdragers alleen nog in beperkte vorm plaats. Om aan te sluiten bij de Afdelingsjurisprudentie onderzocht DISA gegevensdragers uitsluitend met toestemming van de aanvrager en alleen wanneer diens identiteit niet op een andere manier kon worden vastgesteld.⁸

² Onder gegevensdragers worden mobiele telefoons, simkaarten, laptops, tablets, camera's, losse SD-kaarten, harde schijven en andere digitale apparaten waarop data kan worden opgeslagen verstaan.

³ Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2026 maart). Motie van het lid Vondeling.

⁴ Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2026 juni). Motie van het lid Boomsma c.s. (Kamerstukken II 2025/26, 19637, nr. 3590). Officiële bekendmakingen. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-19637-3590.html>

⁵ Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. (2024, 3 april). *Uitspraak 202301144/1/V3* (ECLI:NL:RVS:2024:1387). Raad van State. <https://www.raadvanstate.nl/uitspraken/@142803/202301144-1-v3/>

⁶ Raad van State. (2025, 22 januari). *Uitspraak ECLI:NL:RVS:2025:132*. Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

⁷ Politie (2025, 7 januari). Politie stopt met identificatie registratie van asielzoekers. Geraadpleegd via: [Politie stopt met identificatie en registratie van asielzoekers | politie.nl](https://politie.nl)

⁸ Tijdens het I&R-proces zijn identiteitsdocumenten echter nog niet onderzocht op echtheid, waardoor de DISA niet kan weten of de identiteit van de asielaanvrager op andere manier kan worden vastgesteld. In de praktijk

Sinds 27 mei 2026 is de DISA gestopt met het onderzoeken van gegevensdragers. Volgens de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie) was het onderzoeken van gegevensdragers door DISA namelijk niet rechtmatig.⁹

DISA werd met de inwerkingtreding van de nieuwe asielprocedure op 12 juni 2026 ontbonden. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) neemt sindsdien de I&R-taken over, echter met uitzondering van het onderzoeken van gegevensdragers. Sinds de DISA is gestopt met het onderzoeken, is geen enkele organisatie binnen de migratieketen nog met deze taak belast.¹⁰

I&R-proces

Het I&R-proces vormt doorgaans het eerste fysieke contactmoment tussen de asielaanvrager en de Nederlandse autoriteiten. Het I&R-proces is primair gericht op het vaststellen van de identiteit van degene die asiel aanvraagt, op het registreren van diens aanvraag, en op het controleren van risico's voor de nationale veiligheid en openbare orde. Bij aanvang dienen aanvragers identiteitsdocumenten en andere documenten ter ondersteuning van de asielaanvraag ter registratie te overleggen. Tijdens deze stap namen de AVIM en KMar gegevensdragers in voor eventuele doorzoeking; de DISA vroeg de aanvrager hierom toestemming. Na deze stap in het I&R-proces vinden onder meer documentenonderzoek, online openbare bronnenonderzoek, digitale screening aan de hand van nationale en internationale databases en een intakegesprek plaats.¹¹

De AVIM voerde het I&R-proces – met uitzondering van aan de buitengrens – uit op alle zogeheten identiteitsstraten. In 2017 stonden die in Ter Apel, Budel, Didam en Rotterdam.¹² De KMar is belast met deze taken aan de buitengrenzen van de Europese Unie (EU). Het I&R-proces werd door DISA uitgevoerd in aanmeldcentra Ter Apel en Budel.¹³ Over de werkprocessen van de DISA is bekend dat het onderzoeken van gegevensdragers in beperkte vorm werd uitgevoerd en de manier waarop deze informatie werd verwerkt en gecommuniceerd aan de IND afweek van hoe de AVIM dat deed.¹⁴ Verder overlappen veel aspecten van het I&R-proces van de DISA met dat van de AVIM.

1.2

Definities

Het rapport gebruikt de volgende termen:

- *Doorzoeken*: omvat alle vormen van onderzoek om informatie uit gegevensdragers te halen.
- *(Handmatig) inzien*: duidt op het handmatig onderzoeken van de inhoud van een gegevensdrager. Hierbij scrollt een ambtenaar meestal relatief kort door een telefoon, tablet of ander apparaat. In de Nederlandse context wordt dit ook wel de 'quickcheck' genoemd.

betekent dit dat de quickcheck wordt uitgevoerd wanneer de asielaanvrager daar toestemming voor geeft. Bron: Inspectie Justitie en Veiligheid (2026) Quickcheck gegevensdragers van asielzoekers door de DISA.

9 Inspectie Justitie en Veiligheid (2026).

¹⁰ IND (2026). De nieuwe asielprocedure van 2026: van ontvangst tot definitief asielbesluit; Ministerie van Justitie en Veiligheid. Behandeling asielaanvragen. Rijksoverheid. Geraadpleegd op 22-04-2026 via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/procedure-behandeling-asielzoekers>

¹¹ Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b) De identificatie van asielzoekers. Vervolgonderzoek naar de registratie en identificatie van asielzoekers door politie en Koninklijke Marechaussee. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

¹² Inspectie Veiligheid en Justitie (2017). De opvolging van signalen uit het asielproces. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

¹³ Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2024, 17 december). Besluit van de Minister van Justitie en Veiligheid van 10 december 2024 (5968138/24/DP&O), houdende wijziging van het Organisatiebesluit Ministerie van Justitie en Veiligheid in verband met de instelling van de Dienst Identificatie en Screening Asielzoekers.

¹⁴ Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

- *(Technisch) uitlezen*: ziet op het digitaal, met speciale soft- en hardware, ontgrendelen, extraheren, opslaan en (eventueel geautomatiseerd) doorlichten en analyseren van in principe alle data op een gegevensdrager.¹⁵
- *Gegevensdragers*: Onder gegevensdragers worden mobiele telefoons, simkaarten, laptops, tablets, camera's, losse SD-kaarten, harde schijven en andere digitale apparaten waarop data kan worden opgeslagen verstaan.

Het handmatig inzien en uitlezen van gegevensdragers zijn beide manieren van het doorzoeken van gegevensdragers.

1.3

Doelstelling en reikwijdte

Het doel van dit onderzoek is inzicht te bieden in de verschillende manieren waarop het doorzoeken van gegevensdragers kan worden vormgegeven en wat bekend is over de effectiviteit en de mogelijke risico's en kansen hiervan. Verzocht is dit op korte termijn te doen, zodat de uitkomsten mogelijk nog kunnen dienen als input voor het wetgevingstraject. Het onderzoek is uitgevoerd binnen een tijdsbestek van twee maanden.

Deze verkenning dient nadrukkelijk niet te worden geïnterpreteerd als een impactanalyse over de mogelijke uitvoeringsgevolgen van het doorzoeken van gegevensdragers door de IND of een andere uitvoeringsorganisatie. Dat is nog niet mogelijk doordat op het moment van schrijven de inhoud van het conceptwetsvoorstel nog niet bekend is. Ook is nog niet bekend welke organisatie met deze bevoegdheid wordt belast. Zodra het wetgevingsproces verder is gevorderd, zou aanvullend onderzoek nuttig kunnen zijn om de uitvoeringsgevolgen van de maatregel, waaronder de personele en financiële gevolgen, in kaart te brengen.

1.4

Vraagstelling

Met het onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

1. Werkwijze
 - a. Hoe is het doorzoeken van gegevensdragers eerder in de Nederlandse asielprocedure ingericht en hoe verhoudt dit zich tot de toepassingsvormen in andere EU-lidstaten?
 - b. Welke technologische oplossingen en toepassingsmogelijkheden zijn er voor het doorzoeken van gegevensdragers?
2. Resultaten
 - a. Wat is bekend over de effectiviteit en efficiëntie van het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure?
 - b. Wat is bekend over mogelijke knelpunten, risico's en kansen bij het doorzoeken van gegevensdragers in de asielketen?

1.5

Onderzoeksmethode

Het rapport is voornamelijk gebaseerd op beschikbare literatuur en een beperkt aantal expertinterviews met medewerkers van verschillende uitvoeringsorganisaties.

Literatuuronderzoek

Deze verkenning is hoofdzakelijk opgesteld op basis van bestaande wetenschappelijke literatuur, beleidsdocumenten, jurisprudentie en andere openbare bronnen. Deze verkenning leende zich goed voor deze methode, vanwege de breed beschikbare literatuur en publieke bronnen over de bevoegdheid. Anderzijds komt de keuze voort uit praktische noodzaak. Van de AVIM, KMar en DISA zijn geen (oude) interne

¹⁵ IND (2023) Verkenning overname identificatie- en registratieproces (I&R). Ministerie van Justitie en Veiligheid.

werkinstructies of (beleids-)documenten verkregen.¹⁶ De wijze waarop signalen in de IND-systemen zijn geregistreerd maakte het bovendien niet of in elk geval niet binnen de gestelde termijn mogelijk om eigen analyses te maken over de effectiviteit of efficiëntie van het doorzoeken van gegevensdragers. De wetenschappelijke literatuur en openbare overheidsbronnen bieden daarentegen wel enkele, zij het beperkte en voornamelijk anekdotische, aanknopingspunten voor de effectiviteit en efficiëntie van de verschillende toepassingsvormen van deze bevoegdheid in asielprocedures.

Ook voor het in kaart brengen van de inrichting van het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedures van andere Europese Unie (EU)-lidstaten is vooral gebruikgemaakt van internationale wetenschappelijke literatuur, praktijkgericht onderzoek, wetgeving en jurisprudentie. Voor de Europees vergelijkende analyse is zo geput uit jaarrapporten van de Asylum Information Database (AIDA)¹⁷ en een adhocverzoek van het Europees Migratienetwerk (EMN). De AIDA jaarverslagen zijn afhankelijk per land, voor het laatst geüpdatet eind 2025 of recentelijk in 2026. Het EMN-overzicht naar het doorzoeken van gegevensdragers komt uit 2024. Daarnaast is het overzicht, voor zover mogelijk, aangevuld en gecontroleerd via publieke (online) bronnen.

Interviews

Voor het initiële vertrouwelijke rapport zijn meerdere partijen geïnterviewd met expertise en ervaring met het doorzoeken van gegevensdragers. Deze interviews zijn afgenomen op vertrouwelijke basis en waren bedoeld voor de eerdere, vertrouwelijke versie van dit rapport (zie paragraaf 1.7). De inhoud van de meeste interviews is daarom uit deze openbare versie verwijderd. Dit heeft geen gevolgen gehad voor de strekking en conclusies, omdat de inhoud van de interviews grotendeels een bevestiging was van de bevindingen uit de literatuur.

De input van de KMar, het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies (LO) van de Nederlandse Politie is, in overeenstemming met de betrokken medewerkers, wel meegenomen in het rapport. De KMar en NFI hebben meegelezen op de inhoud; de gebruikte input van de LO is met de medewerker afgestemd. De betrokken medewerkers van het Landelijk Portefeuilleteam Vreemdelingenzaken, Migratiecriminaliteit & Mensenhandel van de Nederlandse Politie (de overkoepelende eenheid van de AVIM) waren niet in de gelegenheid om inhoudelijk mee te lezen binnen de het korte tijdsbestek. In samenspraak is daarop besloten de inbreng van de geïnterviewde medewerker van deze politie-eenheid niet in het rapport op te nemen.

Interne expertsessie

Tot slot is een groepsinterview gehouden met meerdere partijen binnen de IND georganiseerd. In deze expertsessie zijn inzichten opgehaald over de ervaring die de IND reeds als gebruiker van de door de AVIM, KMar en DISA ontsloten data uit gegevensdragers heeft. Onder meer de samenwerking met deze organisaties en de manieren waarop de informatie verkregen en ingezet werd kwamen daarbij aan bod, alsook – anekdotische – input over de effectiviteit.

¹⁶ De AVIM heeft wel een puntsgewijs overzicht geleverd van een Checklist uit 2020 die medewerkers destijds hanteerden tijdens het beoordelen van de doorzoeking van een gegevensdrager.

¹⁷ De Asylum Information Database (AIDA) wordt beheerd door het vluchtelingenrechtennetwerk European Council on Refugees and Exiles (ECRE). De database bevat informatie over asielprocedures en wetgeving in 23 landen. Het gaat om 19 EU-lidstaten (België, Bulgarije, Cyprus, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Ierland, Italië, Kroatië, Malta, Nederland, Oostenrijk, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Spanje en Zweden) en vier niet-EU-landen: Servië, Turkije, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland.

1.6 Beperkingen van het onderzoek

Dit rapport biedt expliciet een *verkennend* inzicht in de praktijktoepassingen van het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure, de technologische mogelijkheden en beperkingen daarvan, en de mogelijke effectiviteit en efficiëntie. Het onderzoek moet niet worden gelezen als een uitputtende analyse van de technologische mogelijkheden voor gegevensdrageronderzoek binnen de asielprocedure. Daarvoor waren de doorlooptijd (twee manden) te kort en de reikwijdte van de opdracht te breed. Daarbij komt dat het onderzoek is uitgevoerd voordat het conceptwetsvoorstel was gepubliceerd. Hierdoor bestaat op moment van publicatie van dit rapport nog veel onduidelijkheid over de beoogde invulling van de bevoegdheid. Ook wilden niet alle benaderde partijen met relevante kennis over deze processen aan het onderzoek meewerken.

De omschrijving van de voormalige praktijk en technologische mogelijkheden voor gegevensdrageronderzoek geeft weer wat in theorie mogelijk is. Er zijn ontwikkelingen in jurisprudentie geweest die de bevoegdheid tot het doorzoeken van gegevensdragers kunnen inperken. De geleverde input is bovendien grotendeels afkomstig van partijen met ervaring met het uitlezen van gegevensdragers in het strafrecht. De juridische mogelijkheden en grondslagen voor het doorzoeken van telefoons verschillen echter tussen het strafrecht en het vreemdelingenrecht. De genoemde praktijkvoorbeelden en technologische mogelijkheden zijn daarom niet altijd één-op-één toepasbaar binnen de asielketen. Om te bepalen welke technologische mogelijkheden binnen de asielketen mogen en kunnen worden toegepast, zijn conceptwetgeving en een nadere analyse van Nederlandse en Europese wetgeving en jurisprudentie nodig. Een dergelijke juridische analyse viel buiten de opdracht van dit onderzoek. Waar mogelijk worden juridische beperkingen wel benoemd.

Ook de bevindingen over de effectiviteit moeten eveneens voorzichtig worden geïnterpreteerd. Hoewel de praktijk ruim tien jaar en in meerdere westerse landen binnen de asielprocedure wordt toegepast en in de literatuur is beschreven, is kwantitatieve data over de effectiviteit nog altijd schaars. Dit kan samenhangen met beperkte registratie, de complexiteit van meetbaarheid of het feit dat informatie om veiligheidsredenen niet openbaar wordt gemaakt. Hoewel de beschikbare data in een duidelijke richting wijst, is terughoudendheid geboden totdat meer gegevens beschikbaar zijn.

Tot slot is het conceptrapport niet door alle betrokken partijen tegengelezen. Passages over de werkwijzen van de AVIM, KMar en DISA zijn gebaseerd op bestaande literatuur. Die literatuur is in veel gevallen destijds met de desbetreffende partijen afgestemd. Idealiter zouden passages over werkprocessen en vakgebieden echter ook voor dit rapport feitelijk zijn gecontroleerd door de betrokken partijen zelf. Uiteindelijk waren alleen de KMar en het NFI daartoe tijdig in staat. De bevindingen over beleid en praktijk in andere EU-lidstaten zijn evenmin ter controle voorgelegd aan experts uit de desbetreffende landen. Omdat de IND niet beschikt over volledige en actuele kennis van de interne processen van ketenpartners en Europese uitvoeringsorganisaties, vormt dit een beperking van het onderzoek.

1.7 Openbaar

Dit is de openbare versie van een eerder vastgesteld vertrouwelijk rapport naar het doorzoeken van gegevensdragers in de asielketen. Dat rapport was initieel opgesteld ten behoeve van intern beraad. In lijn met artikel 5.1, tweede lid, onder i, van de Woo kan onder deze omstandigheden een beroep worden gedaan op een uitzonderingsgrond voor openbaarmaking.

Op verzoek van het departement is vervolgens deze openbare versie opgesteld. Alle op vertrouwelijke basis afgenomen interviews en vertrouwelijk verkregen informatie zijn uit deze versie verwijderd. Daarnaast is de tekst intern en extern gecontroleerd op feitelijke onjuistheden, aangevuld op onderdelen die onderbelicht waren gebleven en op enkele punten geherstructureerd. De aanpassingen hebben niet geleid tot wijziging van de conclusies.

1.8

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 schetst de juridische context voor het doorzoeken van gegevensdragers. Achtereenvolgens komen het EU-wettelijk kader, de Nederlandse wet en de juridische begrenzingen en uitbreidingsplannen elders in de EU aan bod. In **hoofdstuk 3** worden eerdere varianten van de Nederlandse bevoegdheid voor het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure vergeleken met die in andere EU-lidstaten. Dat gebeurt langs vier lijnen: 1) de wijze van doorzoeking; 2) het vrijwillige of verplichte karakter van medewerking; 3) de doelen waarvoor de data van de gegevensdrager mogen worden gebruikt en 4) de instantie(s) die met deze bevoegdheden zijn belast. **Hoofdstuk 4** gaat dieper in op het werkproces voor het handmatig inzien en volledig uitlezen van gegevensdragers. In dit hoofdstuk wordt ook uiteengezet wat de benodigde middelen zijn voor het uitvoeren van deze werkzaamheden. In **hoofdstuk 5** wordt ingegaan op de effectiviteit van het doorzoeken van gegevensdragers en de mogelijke risico's, knelpunten en kansen daarbij. In de **conclusie** wordt de balans opgemaakt en volgen enkele overstijgende reflecties.

2 Juridische context: Migratiepact, wetgeving en jurisprudentie

Dit hoofdstuk gaat in op de voormalige en huidige Europese kaders onder het Europese Asiel- en Migratiepact (hierna: Migratiepact). Daarna wordt ingegaan op de Nederlandse juridische context waarbinnen het doorzoeken van gegevensdragers is toegepast. Tot slot wordt ingegaan op de juridische begrenzings- en uitbreidingsplannen voor deze bevoegdheid in andere EU-lidstaten.

2.1 EU-wettelijk kader

Onder de eerder geldende Europese wet- regelgeving was geen expliciete bepaling opgenomen voor het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure. De bevoegdheid voor het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure was binnen de huidige EU-kaders nationaal ingevuld. In de Procedurerichtlijn (2013/32/EU) staat dat bevoegde autoriteiten de aanvrager en de voorwerpen die deze bij zich draagt mogen fouilleren en doorzoeken.¹⁸ Ook schreef die voor dat lidstaten aanvragers tot samenwerking kunnen verplichten bij het vaststellen van hun identiteit en andere elementen 'voor zover die relevant zijn voor de aanvraag'.¹⁹

In meerdere EU-lidstaten, waaronder Nederland, is de nationale toepassing van de bevoegdheid juridisch aangevochten en op onderdelen door de rechter begrensd, vanwege het ontbreken van een toereikende wettelijke grondslag of een onevenredige toepassing.

Sinds de inwerkingtreding van het Migratiepact op 12 juni 2026 worden elektronische apparaten, zoals laptops, telefoons en tablets, in het EU-recht wel expliciet benoemd als voorwerpen van aanvragers waarvan doorzoeking in de asielprocedure kan worden vereist. De Asielprocedureverordening verbindt daaraan de voorwaarde dat die doorzoeking noodzakelijk en naar behoren gerechtvaardigd moet zijn voor de behandeling van de aanvraag. Ook moeten bij iedere doorzoeking de fundamentele rechten en het proportionaliteitsbeginsel worden gewaarborgd.²⁰ De concrete bevoegdheid, de voorwaarden waaronder die mag worden toegepast en de waarborgen die daarbij gelden, moeten dus ook onder het Migratiepact uit nationale regelgeving voortkomen.

2.2 Nederlandse juridische context

In Nederland werd de bevoegdheid voor het doorzoeken van gegevensdragers van asielzoekers primair ontleend aan artikel 55, tweede lid Vreemdelingenwet (Vw). Die bepaling geeft grens- en toezichtsambtenaren de bevoegdheid om een aanvrager aan diens kleding of lichaam te onderzoeken en diens bagage te doorzoeken, met het oog op de aanwezigheid van reis- of identiteitspapieren en documenten of bescheiden die noodzakelijk zijn voor de beoordeling van de aanvraag. Hoewel een expliciete verwijzing naar gegevensdragers ontbreekt, werd deze invulling mede gebaseerd op een uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak uit 2012.²¹ Daarin werd het uitlezen van een simkaart gelijkgesteld met "het kopiëren van papieren, documenten en bescheiden", waarvoor artikel 55 Vw een onderzoeksbevoegdheid biedt. Op basis

18 Procedurerichtlijn. 2013/32/EU artikel 13, tweede lid, onder d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32013L0032>

19 Procedurerichtlijn. 2013/32/EU, artikel 13, eerste lid. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32013L0032>

20 Asielprocedureverordening. 2024/1348/EU, overweging 22 en artikel 9, vijfde lid. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ%3AL_202401348&

21 Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. (2012, 11 april). ECLI:NL:RVS:2012:BW1580 (zaaknr. 201101271/1/A3). Rechtspraak.nl. <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2012:BW1580>; Raad van State. (2025, 22 januari).

daarvan konden de AVIM en de KMar in de praktijk gegevensdragers doorzoeken, zo nodig zonder toestemming van de aanvrager. Daarbij ging het zowel om handmatige inzage als om technisch uitlezen. De praktische uitvoering van deze methoden wordt verder toegelicht in paragraaf 4.1.

Voor vreemdelingen in bewaring werd de bevoegdheid om gegevensdragers te onderzoeken ontleend aan artikel 59, achtste lid, Vw.²² Daarin staat dat kleding, lichaam en “zaken” mogen worden doorzocht voor het verkrijgen van informatie over diens identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie.

Zoals benoemd in paragraaf 1.1 oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State achtereenvolgens in 2024 en 2025 dat van beide bepaling de wettelijke grondslag ontoereikend is. Het eerste oordeel heeft betrekking op het zonder toestemming doorzoeken van gegevensdragers van vreemdelingen in bewaring;²³ dat van het jaar daarop op deze bevoegdheid in de asielketen in het algemeen.²⁴ In dat oordeel stelde de Afdeling dat de eerdere vergelijking met het uitlezen van een simkaart niet overdraagbaar is naar het doorzoeken van mobiele telefoons en vergelijkbare apparaten, omdat dergelijke apparaten een veel verdergaande inkijk geven in iemands privéleven.²⁵ De bepalingen bevatten daarnaast onvoldoende voorwaarden voor wanneer doorzoeking is toegestaan waardoor zij onvoldoende bescherming bieden tegen willekeurig optreden. Voor verdere toepassing van de bevoegdheid in de asielketen²⁶ was volgens de Afdeling eerst een nadere uitwerking van de grondslag vereist.²⁷ De oordelen zien op beide methoden van doorzoeking; zowel het handmatig inzien als het technisch uitlezen.²⁸

De DISA ontleende sinds 1 januari 2025, hetzij in beperktere vorm²⁹, eveneens zijn bevoegdheid³⁰ voor het doorzoeken van gegevensdragers aan artikel 55, tweede lid van de Vw. Via een aanpassing van het Vreemdelingenbesluit was geregeld dat bepaalde DISA-medewerkers als toezichtsambtenaar konden optreden. Daardoor konden zij artikel 55 Vw binnen het I&R-proces toepassen. Die aanwijzing verruimde de bevoegdheid zelf echter niet.³¹

De Inspectie oordeelde eind mei 2026 dat de juridische grondslag ondanks de aanvullende waarborgen ontoereikend was. Een van de belangrijkste kritiekpunten had betrekking op de vermeende vrijwillige basis waarop de DISA de bevoegdheid toepaste. Hoewel ‘toestemming’ weliswaar een geldige verwerkingsgrond is volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)³², is de toestemmingsverwerkingsgrond namelijk meestal niet van toepassing wanneer het de relatie burger-overheid betreft. In lijn met leidende opvattingen in de internationale wetenschappelijke literatuur stelde de Inspectie dat het inherente machtsverschil

22 Vw, art. 59 lid 8.

23 Raad van State. (2024, 3 april).

24 Raad van State. (2025, 22 januari).

25 Raad van State. (2024, 3 april); Raad van State. (2025, 22 januari).

26 De Hoge Raad verduidelijkte in maart 2025 dat zonder voorafgaande rechterlijke toetsing alleen beperkt onderzoek aan een inbeslaggenomen gegevensdrager is toegestaan. Zodra voorzienbaar is dat ook inhoudelijke of gevoelige gegevens worden geraakt, is in beginsel toestemming van de rechter-commissaris vereist. Voor het I&R-proces biedt dit geen zelfstandige grondslag, maar het kan wel relevant zijn bij doorzoekingen binnen strafrechtelijke context. (Bron: Hoge Raad der Nederlanden. (2025, 18 maart).

27 Raad van State. (2025, 22 januari).

28 Art. 55 lid 2 Vw; Art. 59 lid 8. Vw. *wetten.nl*. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011823>

29 Om tegemoet te komen aan de jurisprudentie van de Afdeling werd de toepassing wel ingeperkt. De DISA doorzocht gegevensdragers enkel nog via handmatige inzage (‘de quickcheck’), en alleen met toestemming van de aanvrager. Ook stelde de DISA als voorwaarde dat inzien enkel mocht als de identiteit niet op basis van geverifieerde documenten kon worden vastgesteld.

30 Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2024, 17 december).

31 Vw, art. 4.1, eerste lid, onder f, en art 4.1, vijfde lid. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0012002/2026-05-21>.

32 Zie artikel 6, aanhef en eerste lid, AVG.

tussen burgers en de overheid maakt dat niet zonder meer van kan worden uiteengegaan dat de burger die toestemming in vrijheid heeft verleend. "Dit geldt zeker wanneer die burger een asielzoeker is die voor zijn verblijfsrecht afhankelijk is van de overheid."³³ Een dag voor publicatie van het vertrouwelijke rapport, op 27 mei 2026, kondigde de DISA aan te stoppen met het doorzoeken van gegevensdragers.

Met de inwerkingtreding van de Uitvoeringswet voor het Asiel- en Migratiepact op 12 juni 2026 is de DISA ontbonden en is de verantwoordelijkheden voor het I&R-proces door de IND overgenomen. Onder de IND wordt het identificatieproces grotendeels digitaal door de aanvrager zelf doorlopen; in het werkproces is geen ruimte ingericht voor het doorzoeken gegevensdragers.³⁴ De KMar is en blijft de screeningsautoriteit voor asielaanvragen op aan de buitengrenzen van de EU. Sinds 2024 is de KMar gestopt met het doorzoeken van gegevensdragers in asielaanvragen en doet de organisatie dit enkel nog bij (verdenking van) strafbare feiten en na toestemming van de rechtercommissaris.³⁵

2.3

Jurisprudentie en uitbreidingsplannen in de EU

De Nederlandse discussie over de wettelijke grondslag staat niet op zichzelf. Ook in andere EU-lidstaten is de bevoegdheid om gegevensdragers van asielzoekers te onderzoeken juridisch begrensd. Tegelijkertijd hebben meerdere lidstaten juist wetsvoorstellen aangekondigd om de bevoegdheid in te voeren of te verruimen. De centrale vraag is daarbij steeds vergelijkbaar: hoe ver mag de overheid gaan bij het doorzoeken van gegevensdragers, en welke wettelijke grondslag en waarborgen zijn daarvoor vereist?

In de EU worden gegevensdragers op dit moment – voor zover bekend³⁶ – doorzocht in de asielprocedures van Cyprus, Denemarken,³⁷ Duitsland, Estland, Kroatië³⁸, Luxemburg, Hongarije en Oostenrijk.³⁹ In meerdere andere lidstaten worden gegevensdragers alleen ingenomen en doorzocht in strafrechtelijke context of bij detentie in terugkeerprocedures.⁴⁰ Buiten de EU worden gegevensdragers van vreemdelingen in elk geval doorzocht in Canada, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Zwitserland.⁴¹

Net als in Nederland, is in België de bevoegdheid als gevolg van jurisprudentie in de afgelopen jaren ingrijpend begrensd, van een vrij ruime toepassing van het doorzoeken van gegevensdragers, tot een variant die dusdanig beperkt is dat die in

³³ Inspectie Justitie en Veiligheid (2026).

³⁴ IND (2026). De nieuwe asielprocedure van 2026: van ontvangst tot definitief asielbesluit; Ministerie van Justitie en Veiligheid. Behandeling asielaanvragen. Rijksoverheid. Geraadpleegd op 22-04-2026 via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/procedure-behandeling-asielzoekers>

³⁵ Schriftelijke input, medewerker KMar (2026, mei).

³⁶ Zie paragraaf 1.3 voor toelichting.

³⁷ Nielsen, T. R., Gammeltoft-Hansen, T., & Möller, N. H. (2024). Mobile phone data transforming casework in asylum decision-making: Insights from the Danish case. *Journal of Responsible Computing*, 1(4), Article 16. <https://doi.org/10.1145/3696469>

³⁸ In Kroatië is in 2023 weliswaar een wettelijke basis ingevoerd voor het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure voor identiteits- en herkomstcontrole wanneer die niet anders kunnen worden vastgesteld. Dit vereist schriftelijke toestemming; weigering geldt als niet-meewerken. Vooralsnog is echter onduidelijk of en hoe deze bevoegdheid daadwerkelijk in de procedure wordt toegepast. (AIDA/ECRE (2026) *Croatia*) <https://asylumineurope.org/reports/country/croatia/asylum-procedure/access-procedure-and-registration/registration-asylum-application/>

³⁹ European Migration Network. (2024). Ad-Hoc Query on 2024.39: Performing a search for devices within the asylum procedure: Compilation of answers. European Migration Network. Geraadpleegd via: <https://emnbelgium.be/publication/ad-hoc-query-performing-search-devices-within-asylum-procedure>. **Hierna: EMN (2024)**; AIDA (2025). Asylum Information Database / European Council on Refugees and Exiles. **Hierna: AIDA (2025)**.

⁴⁰ EMN (2024).

⁴¹ Byrne, W. H., & Gammeltoft-Hansen, T. (2024). Digital evidence in refugee status determination. *American Journal of International Law*, 118, 1–8. <https://doi.org/10.1017/aju.2024.6>

de praktijk niet meer als toezichtsbevoegdheid kan worden toegepast. In 2021 oordeelde het Belgische Grondwettelijk Hof dat medewerkers van de Belgische immigratiedienst niet langer zelfstandig door gegevensdragers van een aanvrager mogen zoeken. Wel mag de aanvrager nog zélf informatie tonen ter ondersteuning van diens asielmotief. Deze zelfstandig getoonde data dienen te worden meegenomen in de beoordeling.⁴²

De bevoegdheid in Duitsland is in 2023 eveneens rechterlijk begrensd, hoewel lang niet zo ingrijpend als die in Nederland en België. In de Duitse asielprocedure konden gegevensdragers sinds 2017 op structurele wijze uitgelezen worden. In tegenstelling tot Nederland en België was een juridische grondslag hiervoor wel expliciet in de nationale wetgeving opgenomen. De Duitse federale rechter oordeelde echter in 2023 dat de brede, ongedifferentieerde toepassing in strijd is met het proportionaliteitsbeginsel. Sindsdien mag uitlezing enkel nog worden toegepast indien identiteit of nationaliteit niet aan de hand van minder ingrijpende middelen⁴³ kan worden vastgesteld.⁴⁴

Op het moment van schrijven zijn tegelijkertijd in meerdere EU-lidstaten wetsvoorstellen aangekondigd en aangenomen om de bevoegdheid in de wet te verankeren of uit te breiden. Ierland heeft op 22 april in het implementatietraject voor het Migratiepact een wet aangenomen die ziet op de (verplichte medewerking aan) doorzoeking van gegevensdragers in de asielprocedure.⁴⁵ Nadere details over de invulling van de bevoegdheid ontbreken, omdat deze wet voor de afronding van deze verkenning nog niet is geïmplementeerd. In juni 2026 heeft ook het Zweedse parlement een wetvoorstel aangenomen die de bevoegdheid verleent gegevensdragers in te nemen en technisch uit te lezen, wanneer een aanvrager diens opgegeven identiteit onvoldoende aannemelijk kan maken met andere middelen (zoals identiteitsdocumenten).⁴⁶ In 2024 liet Finland in het EMN-overzicht weten wetgeving voor te bereiden voor de bevoegdheid in de asielprocedure, maar vooralsnog is een dergelijke wet nog niet ingevoerd. Estland gaf in datzelfde overzicht te kennen voornemens te zijn medewerking verplicht te stellen, maar ook dat is voor zover bekend nog niet gebeurd.⁴⁷

42 Grondwettelijk Hof. (2021, 25 februari). Arrest nr. 23/2021 van 25 februari 2021 (Rolnummers 7008 en 7009). <https://nl.const-court.be/public/n/2021/2021-023n.pdf>

43 Hierbij moet worden gedacht aan: documentenonderzoek, databankscreening en taal- en herkomstanalyse.

44 Bundesverwaltungsgericht. (2023, 16 februari). Urteil vom 16. Februar 2023 – BVerwG 1 C 19.21: Voraussetzungen der Auswertung digitaler Datenträger im Asylverfahren. <https://www.bverwg.de/de/160223U1C19.21.0>

45 Rialtas na hÉireann (Government of Ireland). (2026) International Protection Act 2026, No. 9 of 2026, § 32 <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2026/act/9/enacted/en/print#sec32>

46 Sveriges riksdag. (2026, juni). *Returns to increase.* https://www.riksdagen.se/en/news/articles/2026/jun/15/returns-to-increase_cmsfc459b14-1bbf-4d7a-bd20-b3c465b9fc6cen/

47 EMN (2024).

3 Bevoegdheden en toepassingen: Nederland en de EU

Het vorige hoofdstuk laat zien dat de Europese juridische wet- en regelgeving voor het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure ruimte voor invulling expliciet aan de lidstaten overlaat. Tegelijkertijd blijkt ook die nationale ruimte niet onbegrensd. Om in beeld te krijgen hoe de bevoegdheid binnen deze kaders kan worden toegepast, volgt een overzicht van de praktijkuitvoering in Nederland en andere EU-lidstaten.

Door het ontbreken van een uitgewerkt EU-rechtelijk kader, lopen de bevoegdheden voor het doorzoeken van gegevensdragers per lidstaat sterk uiteen. Een meerderheid van de lidstaten past de bevoegdheid überhaupt niet toe in de asielprocedure zonder dat sprake is van verdenking op strafbare feiten.⁴⁸ In de landen waar deze bevoegdheid wel onderdeel van de asielprocedure is, tekenen de verschillen zich langs vier lijnen af: de wijze van doorzoeking, het vrijwillige of verplichte karakter van medewerking, het doel waarvoor gegevens mogen worden gebruikt en de instantie die met het onderzoek is belast.

Dit hoofdstuk gaat op de verschillende toepassingsvormen in Nederland en andere EU-lidstaten. Daarbij wordt achtereenvolgens ingegaan op de vier voornoemde punten. Bijlage 1 biedt een globaal overzicht van de bevoegdheden per EU-lidstaat.

3.1 Inzien of uitlezen

Zoals benoemd in paragraaf 1.2 zijn grofweg twee verschillende methoden voor het doorzoeken van gegevensdragers te onderscheiden: het uitlezen en het inzien van telefoons. In Nederland werden onder de AVIM en KMar vanaf 2015 respectievelijk 2016 beide vormen van gegevensdragerdoorzoeking toegepast in de asielprocedure.⁴⁹ Deze bevoegdheden werden vanaf dat moment in de regel getraptd toegepast: eerst handmatig inzien, daarna, wanneer daar aanleiding voor was, technisch uitlezen.

Deze Nederlandse bevoegdheid behoorde tot een van de meest uitgebreide toepassingsvormen in de EU, totdat de Afdeling bestuursrechtspraak in 2024 en 2025 oordeelde dat de nationale grondslag hiervoor ontoereikend was (zie ook paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**). Onder de DISA werd, om tegemoet te komen aan deze jurisprudentie, de bevoegdheid beperkt. Zo werden gegevensdragers enkel nog handmatig ingezien ('de quickcheck'), maar stopte de dienst daar zoals vermeld in paragraaf 1.1 mee.

Het volledig uitlezen van gegevensdragers wordt op dit moment in elk geval⁵⁰ toegepast in de asielprocedures van Denemarken, Duitsland en Oostenrijk (zie Bijlage 1). In Denemarken wordt een vergelijkbare, getrapte aanpak gehanteerd die gelijkenissen toont met de eerdere werkwijze van de AVIM en KMar. In principe wordt eerst handmatig ingezien, vervolgens wordt indien nodig overgegaan tot uitlezing. In Duitsland en Oostenrijk wordt enkel gebruikgemaakt van uitlezing; handmatige inzage is daar geen onderdeel van de asielprocedure. De uitlezing, opslag en verwerking van gegevensdragers is in deze landen, mede als gevolg van jurisprudentie (zie paragraaf

⁴⁸ Veel lidstaten gebruiken de bevoegdheid wel in strafrechtelijk onderzoek. In voorkomende gevallen kan dit ook betrekking hebben op asielaanvragers. Niettemin zijn deze landen in dit onderzoek en de tabel buiten beschouwing gelaten, omdat de bevoegdheden binnen het strafrecht dermate kunnen verschillen (zo ook in Nederland) dat deze informatie het overzicht voor de toepassing in asielprocedures zou vertroebelen.

⁴⁹ Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

⁵⁰ Voor Estland en Hongarije was het op basis van de gevonden bronnen – onder meer AIDA (2025) en EMN (2024) – niet mogelijk vast te stellen op welke manier het doorzoeken van gegevensdragers plaatsvindt.

Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.) gebonden aan voorwaarden en mag niet standaard of willekeurig worden toegepast. In Cyprus, Luxemburg en Kroatië strekt de bevoegdheid uitsluitend tot de handmatig inzage.⁵¹

3.2

Verplichte of vrijwillige medewerking

In Nederland was medewerking onder de AVIM en KMar tot 2024 verplicht. Met andere woorden, toegang tot gegevensdragers kon zo nodig zonder toestemming worden afgedwongen. Destijds werd tijdens het I&R-proces elke aanvrager bij aankomst gefouilleerd en diens bagage doorzocht.⁵² Alle daarbij aangetroffen gegevensdragers werden ingenomen; van elk digitaal vergrendelbaar apparaat, zoals een smartphone of tablet, werd tevens direct geïnformeerd naar wachtwoorden om het apparaat te kunnen inzien. Weigering een apparaat en/of toegangscode af te staan kon worden aangemerkt⁵³ als een strafbare overtreding.⁵⁴ Hiervoor kon een maximale celstraf van een halfjaar worden opgelegd, of een geldboete van de tweede categorie⁵⁵, wat in 2024 neerkwam op maximaal €5.150.⁵⁶ Of een dergelijke strafmaatregel ooit is opgelegd is niet bekend. In beantwoording van Kamervragen in 2022 zei de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid dat zij destijds niet bekend was met gevallen waarbij medewerking was geweigerd.⁵⁷ Mogelijk ging al een dwingende werking uit van de mogelijkheid dát tegenwerking kon worden bestraft. Weigerde iemand desondanks toegangscode af te staan, dan konden de AVIM en KMar zo nodig overgaan tot uitlezing.⁵⁸ Daarvoor is (in de meeste gevallen) geen wachtwoord nodig voor toegang tot de data (Zie paragraaf 4.1.2).

Na de uitspraken van de Afdeling in 2024 en 2025 (zie paragraaf 2.2) stopte de KMar volledig met het doorzoeken van gegevensdragers. De DISA doorzocht na de overname van de I&R-taken alleen nog met toestemming van de aanvrager. Die toestemming was bedoeld als aanvullende waarborg, maar riep juist nieuwe vragen op. De Inspectie van Justitie en Veiligheid oordeelde dat bij de verhouding tussen overheid en asielzoeker niet zonder meer duidelijk is of toestemming daadwerkelijk vrijblijvend wordt gegeven. In dat geval zou deze werkwijze op gespannen voet staan met de AVG (zie paragraaf 2.2). De Inspectie oordeelde dat deze en de andere waarborgen van de DISA onvoldoende waren om het gebrek aan een nationale grondslag voor de handmatig inzage te ondervangen.⁵⁹

Binnen de EU geldt momenteel, voor zover bekend, een expliciete medewerkingsplicht in de asielprocedures van Duitsland, Oostenrijk en Hongarije. De voorwaarden hiervoor verschillen per land. De verplichting is in Oostenrijk en Duitsland aan de orde wanneer relevante feiten — zoals identiteit, herkomst, reisroute of onderdelen van het relaas — niet op een andere manier kunnen worden vastgesteld.⁶⁰ Weigering tot medewerking kan in Oostenrijk en Duitsland leiden tot een afwijzing van de aanvraag. In Hongarije mogen gegevensdragers op basis van een wet uit 2020 worden ingenomen en doorzocht als daarmee 'vertraging' van de aanvraag kan worden

⁵¹ EMN (2024).

⁵² Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

⁵³ In antwoord op Kamervragen verklaarde de minister van Justitie en Veiligheid in 2022 dat deze verplichting gold op grond van de verwijzing van artikel 108, eerste lid, van de Vreemdelingenwet (Vw) naar artikel 55. De minister verklaarde destijds niet bekend te zijn met gevallen waarin medewerking was geweigerd. De juridische grondslag wordt echter betwist (zie hoofdstuk 3.1).

⁵⁴ Minister van Justitie en Veiligheid. (2022). Antwoord op vragen van het lid Van Dijk over het bericht dat gegevens uit telefoons van asielzoekers gebruikt worden voor opsporing.

⁵⁵ Vw, art. 108, lid 1 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011823/2026-02-28>

⁵⁶ WvSR, art 23 lid 4, Vergelijking van versie van 01-01-2024, geraadpleegd op 22-05-2026. wetten.nl - Regeling - Wetboek van Strafrecht - BWBR0001854

⁵⁷ Minister van Justitie en Veiligheid. (2022). Antwoord op vragen van het lid Van Dijk.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Inspectie Justitie en Veiligheid (2026).

⁶⁰ EMN (2024); AIDA (2025).

voorkomen of de 'succesvolle' afhandeling daarvan kan worden gewaarborgd.⁶¹ Deze wet is echter juridisch omstreden; zo stelt de Hongaarse mensenrechtenorganisatie Hungarian Helsinki Committee dat de vrijwel onbeperkte en ongebreidelde bevoegdheid die deze wet biedt in strijd is met internationaal en Europees recht. Voor zover bekend bij deze organisatie is de maatregel tot in elk geval 31 januari 2025 nog nooit toegepast.⁶² De nog te implementeren Ierse bevoegdheid wordt, afgaand op de aangenomen wettekst, ook verplicht toegepast. Weigering gegevensdragers en toegangscodes af te staan zal kunnen worden bestraft met maximaal 12 maanden cel.⁶³ De Zweedse, in juni aangenomen, bevoegdheid strekt eveneens tot de verplichte medewerking aan de technische uitlezing van gegevensdragers, onder vergelijkbare voorwaarden als Duitsland en Oostenrijk.⁶⁴

In Denemarken, Estland en Kroatië wordt aanvragers toestemming gevraagd mee te werken.⁶⁵ Net zoals de Inspectie in Nederland deze (schijn)vrijwilligheid bekritiseerde, worden in deze landen vanuit juridische en wetenschappelijke hoek vraagtekens gezet of hierbij sprake kan zijn van daadwerkelijke vrijblijvendheid of oprechte toestemming.⁶⁶ In Denemarken⁶⁷ en Kroatië is op papier weliswaar schriftelijke toestemming van de aanvrager vereist, waardoor de bevoegdheid vrijblijvend lijkt. Tegelijkertijd wordt weigering als gebrek aan medewerking aangemerkt, wat (mede) kan leiden tot een afwijzing van de asielaanvraag.⁶⁸ In Luxemburg worden gegevensdragers enkel ingezien als de aanvrager de toegangscodes daarvoor zelf verstrekt. Echter geldt ook hier een algemene medewerkingsverplichting, waardoor weigering mogelijk kan worden meegewogen in het dossier.⁶⁹

3.3

Gebruik data

De derde bevoegdheid ziet op het doel waarvoor gegevens uit gegevensdragers mogen worden gebruikt. Daarbij gaat het vooral om de vraag of data alleen mogen worden gebruikt voor de vaststelling van identiteit en herkomst, het signaleren van risico's voor de nationale veiligheid, mensenhandel, -smokkel en andere vormen van criminaliteit of dat die óók breder mogen worden gebruikt voor de inhoudelijke beoordeling van de asielaanvraag.

Dat onderscheid is niet altijd even scherp en behoeft nadere toelichting. Gegevens over identiteit, herkomst, veiligheid of reisroute kunnen namelijk direct invloed hebben op de uitkomst van een aanvraag. Een foto, locatiegegevens, document of contactpersoon kan bijvoorbeeld iets zeggen over de gestelde nationaliteit, betrokkenheid bij criminele of terroristische activiteiten of aanleiding bieden om over te gaan tot een Asiel- en migratiebeheerverorderingsprocedure (AMbV, voorheen: Dublinprocedure). In dit rapport wordt dit als iets anders gezien dan het vrijelijk gebruiken van (alle) gegevens om het asielmotief zelf te toetsen. Daarbij kan het gaan om informatie over bijvoorbeeld persoonlijke dreiging, familiebanden, burgerlijke staat, gender, geaardheid, geloofsovertuiging of andere onderdelen van het relaas.

61 EMN (2024).

62 AIDA (2025). https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2025/05/AIDA-HU_2024-Update.pdf;

63 Rialtas na hÉireann (Government of Ireland). (2026).

64 Sveriges riksdag. (2026). Stärkt återvändandeverksamhet (Prop. 2025/26:263).

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/starkt-atervandandeverksamhet_hd03263/html/

65 EMN (2024); AIDA (2025). Voor Portugal en Griekenland bieden deze en andere openbare bronnen geen uitsluitel over de vraag in hoeverre medewerking verplicht dan wel vrijwillig is.

66 Nielsen, et al. (2024).

67 DRC Asylum. Step-by-Step Guide through the Danish Asylum Procedure. <https://asyl.drc.ngo/en/for-asylum-seekers/the-danish-asylum-system/step-by-step-guide-through-the-danish-asylum-procedure>

68 EMN (2024).

69 Ibid.

Om het verhaal nog complexer te maken: de bevoegdheid in Nederland onder de AVIM en KMar kan in zekere zin worden gezien als een tussenvariant. Het wetsartikel waaraan de AVIM, KMar en de DISA de bevoegdheid voor het doorzoeken van gegevensdragers ontleenden schrijft voor dat dit mag plaatsvinden 'voor de beoordeling van de aanvraag'.⁷⁰ De AVIM en KMar zochten echter primair naar identiteit, herkomst, reisroute, nationale veiligheid, openbare orde, mensensmokkel en -handel en familiebanden. Incidenteel werd echter ook andere – niet nader benoemde – informatie gedeeld.⁷¹ Deze informatie werd schriftelijk, en in gevallen voorzien van schermopnames, gedeeld met de IND en kon dienen als aanknopingspunt voor nader onderzoek (o.a. de sociale mediascreening) of direct worden meegenomen in de beoordeling van de aanvraag.⁷² Hoornmedewerkers van de IND beschikten bovendien over de bevoegdheid om – enkel met expliciete toestemming van de handhavingscoördinator – de aanvrager in voorkomende gevallen te confronteren met de in de gegevensdrager gevonden feiten.⁷³

De Nederlandse bevoegdheid strekte niet tot het ongebreideld gebruiken van data voor de asielbeoordeling. In de Tweede Kamer is de afgelopen jaren onder meer in de motie-Brekelmans-Van-den-Brink in 2023 opgeroepen de bevoegdheden te verruimen zodat data uit gegevensdragers expliciet mogen worden gebruikt om het asielmotief te toetsen.⁷⁴ In hoeverre dat te verenigen valt met de AVG, is de vraag. Aangetroffen data op telefoons met betrekking tot bijzondere persoonsgegevens, zoals seksuele gerichtheid, religieuze overtuiging, politieke opvattingen of gezondheid, mogen op basis van artikel 9 AVG binnen het vreemdelingsrechtelijke kader niet zonder doelbinding worden verwerkt.⁷⁵ Hieronder valt ook het inzien daarvan.⁷⁶

Het doel waarvoor de DISA gegevensdragers doorzocht blijkt omstreden. De dienst zelf stelt in het Inspectierapport telefoons enkel te hebben ingezien ter vaststelling van de identiteit en herkomst. Voor het inhoudelijk vaststellen en duiden van veiligheidssignalen was de dienst naar eigen zeggen niet bevoegd. In de werkinstructie/opdracht aan de medewerkers stond het checken op veiligheidsrisico's volgens de Inspectie echter wel benoemd.⁷⁷ In de expertsessie met IND-medewerkers is eveneens aangekaart dat de DISA openbare orde- en nationale veiligheidssignalen met de politie deelde, waarna deze vervolgens bij de IND terecht kwamen.⁷⁸

Het gebruik van de bevoegdheid voor het toetsen van het asielmotief – afgezien van herkomst- en identiteitsgegevens en signalen rondom nationale veiligheid – gebeurt voor zover bekend alleen in Denemarken en, in beperkere mate, in Luxemburg.⁷⁹ In

70 Vw, art. 55 lid 2.

71 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

72 Data die duiden op veiligheidsrisico's konden reden zijn op te schalen naar 1F of NV, bewijs van doorreis door een veilig land kon aanleiding zijn voor een Dublinprocedure, ook werden de schriftelijke verslagen van onder andere de doorzoeking van gegevensdragers van de referent gebruikt bij de beoordeling van nareizsaken. Mondelinge input, interview expertsessie IND-intern (2026, mei).

73 Ibid.

74 Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2023, 27 september). Regels inzake een wettelijke taak van gemeenten om opvangvoorzieningen voor asielzoekers mogelijk te maken (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) Motie van de leden Brekelmans en Van den Brink.

75 Brouwer, E. (2023). Uitlezen van smartphones in de asielprocedure – voor welk doel en met welk recht? Asiel- & Migrantenrecht, 2023(8), 372–383. https://research-portal.uu.nl/ws/files/277311203/2023_a_mr_08_artikel_evelien_brouwer.pdf

76 Volgens de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) vallen in ieder geval de volgende handelingen onder het verwerken van persoonsgegevens: verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, **raadplegen**, gebruiken, doorzenden, verspreiden, beschikbaar stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, wissen en vernietigen. (bron: Autoriteit Persoonsgegevens (AP) <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/themas/basis-avg/privacy-en-persoonsgegevens/verwerken-van-persoonsgegevens>)

77 Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2023, 27 september). Motie van de leden Brekelmans en Van den Brink.

78 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

79 EMN (2024); Nielsen et al. (2024).

theorie mag de Hongaarse immigratiedienst gegevensdragers onbeperkt doorzoeken en meewegen in de procedure, maar, zoals hierboven vermeld, is deze maatregel voor zover bekend nog niet toegepast.⁸⁰ In Duitsland, Oostenrijk en Kroatië ligt bij de maatregel de nadruk op identiteit, nationaliteit, herkomst of reisroute, en nadrukkelijk niet op een algemene inhoudelijke toetsing van het asielrelaas.⁸¹ De data van mobiele telefoons kunnen in deze landen overigens dus wel doorwerken in de asielprocedure, bijvoorbeeld bij de beoordeling van de herkomst. Tot toetsing van specifieke onderdelen van de asielgrond strekt de maatregel in deze landen expliciet niet.⁸² De Ierse aanstaande bevoegdheid strekt in elk geval ook tot identificatie, terugkeer en nationale veiligheid.⁸³

In Luxemburg kan de maatregel wel expliciet worden ingezet voor de toetsing van het asielmotief. Het handmatig doorzoeken van gegevensdragers gebeurt daar echter alleen als daar specifieke aanleiding voor is. Tijdens deze check wordt met name op telefoons gekeken naar zaken met betrekking tot identiteit, achtergrond, inconsistenties met verklaringen en Dublin-gerelateerde informatie.⁸⁴

Denemarken is de enige EU-lidstaat waar expliciet alle data uit gegevensdragers van asielzoekers technisch kunnen worden uitgelezen én kunnen worden meegewogen bij de inhoudelijke beoordeling van de aanvraag. Uit onderzoek uit 2021 blijkt dat er anekdotisch bewijs is dat dit ook tot afwijzingen heeft geleid.⁸⁵ In hoeverre de Deense regelgeving en toepassing van de bevoegdheid overdraagbaar zijn naar andere EU-lidstaten, is de vraag. Hoewel het een EU-lidstaat is, is Denemarken niet gebonden aan EU-wetgeving over asiel en migratie vanwege de opt-outregeling, als enige lidstaat van de Unie.⁸⁶

3.4

Bevoegde instantie

Tot slot verschilt per land welke instantie bevoegd is om gegevensdragers te doorzoeken. Hoewel de AVIM en KMar opsporingsbevoegdheden hebben, ontleenden deze organisaties hun bevoegdheden voor het doorzoeken van gegevensdragers tot 2025 primair aan bepalingen uit het bestuursrecht (zie ook paragraaf 2.2). Uitzondering op de regel was de inbeslagname van de gegevensdrager voor uitlezing. Dat werd door de AVIM en KMar gedaan op basis van art. 94 Wetboek van Strafvordering. In de IND-verkenning uit 2023 is vastgesteld dat het uitlezen op grond van de Vw na een wijziging van de regelgeving mogelijk is.⁸⁷ Tijdens de expertsessie is de vraag opgeworpen of binnen het bestuursrecht een juridisch houdbaar wettelijk kader kan worden opgenomen voor de inbeslagname van gegevensdragers in de asielprocedure. Net als de DISA is de IND een bestuursrechtelijke organisatie zonder opsporingsbevoegdheden.⁸⁸

Deze spanning is ook terug te zien ook de inrichting van het proces in de rest van de EU. In alle EU-lidstaten waar gegevensdragers worden doorzocht in de asielprocedure spelen politie of handhavingsdiensten daarin in zekere mate een rol.

Oostenrijk kent eenzelfde rolverdeling als Nederland tot 2025: het veiligstellen, opslaan, verwerken en analyseren wordt door de politie gedaan, het gebruik van de feiten in de beoordeling ligt bij de immigratiedienst. In Luxemburg is het doorzoeken

⁸⁰ AIDA (2025).

⁸¹ EMN (2024).

⁸² AIDA (2025).

⁸³ Rialtas na hÉireann (Government of Ireland) (2026).

⁸⁴ EMN (2024).

⁸⁵ Nielsen et al. (2024).

⁸⁶ In het Verdrag van Lissabon is vastgelegd dat het Deense asielbeleid, op enkele uitzonderingen na, uit nationale wetgeving voortkomt. EU (1993) Protocol 22, Verdrag van Lissabon.

⁸⁷ IND (2023).

⁸⁸ Mondelinge input expertsessie IND-intern (2026, mei).

eveneens belegd bij de politie en wordt de informatie gedeeld in het dossier van de immigratiedienst.⁸⁹

In Estland ligt de bevoegdheid bij politie- en veiligheidsdiensten. In Cyprus kunnen afhankelijk van de grondslag en context van het onderzoek zowel de politie als de immigratiedienst verantwoordelijk zijn. In Kroatië ligt de bevoegdheid binnen het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat ook verantwoordelijk is voor de behandeling van asielaanvragen. In landen waar geen asielrechtelijke bevoegdheid bestaat, kan een telefoon of gegevensdrager soms nog wel door politie of justitie worden onderzocht wanneer sprake is van een strafrechtelijke verdenking. Dat is bijvoorbeeld het geval in Italië, Spanje, Frankrijk, Portugal, Letland, Litouwen en Slowakije.⁹⁰

Daarnaast zijn er, sinds juni 2026, vier EU-lidstaten waar de bevoegdheid is belegd bij de immigratiedienst: Denemarken, Duitsland, Hongarije en Zweden. In ieder van deze landen spelen politie of een wethandhavingsorganisatie een belangrijke rol – in het bijzonder bij het afdwingen van medewerking. In Hongarije is de immigratiedienst (NDGAP) in 2019 zélf in de politiewet opgenomen als wethandhavingsorganisatie. De NDGAP beschikt hierdoor, in tegenstelling tot andere immigratiediensten zoals de IND, over opsporings- en dwangbevoegdheden en kan daardoor de afgifte van gegevensdragers eigenhandig afdwingen.⁹¹

In Duitsland strekt de bevoegdheid van de immigratiedienst (BAMF) weliswaar over het gehele uitleestraject; het kan gegevensdragers en toegangscode opvragen en voert het uitlezen, analyseren en tijdelijk opslaan en verwerken van de apparaten zelf uit.⁹² Het fouillerings- en doorzoekingsproces bij weigering gegevensdragers is echter breder belegd.⁹³ Dit doet zich vooral voor bij de grenscontrole, registratie en opvang en wordt veelal uitgevoerd door de politie/grensautoriteiten, deelstaatpolitie, en lokale opvang- en immigratiediensten.⁹⁴ Vergelijkbaar voert in Denemarken de immigratiedienst op vergelijkbare wijze het hele doorzoekingsproces zelf uit. Ook kan de dienst de aanvrager tijdens het gehoor vragen om telefooninhoud te tonen en eventueel over te dragen voor uitlezing.⁹⁵ Als de aanvrager niet meewerkt, is voor fysieke doorzoeking, beslag of inbewaringneming de politie aan zet.⁹⁶ De politie speelt daarnaast een centrale rol bij de eerste registratie, fouillering en bagagedoorzoeking.⁹⁷

Ook de in juni 2026 aangenomen Zweedse wet voorziet in een rol voor de politie, zowel voor de toepassing van dwang als het uitleesproces. De immigratiedienst mag

⁸⁹ EMN (2024).

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Hungarian Helsinki Committee. (2026, 19 mei). Number of staff and nature of the first instance authority: Hungary. Asylum Information Database; European Council on Refugees and Exiles.

<https://asylumineurope.org/reports/country/hungary/asylum-procedure/general/number-staff-and-nature-first-instance-authority/>

⁹² Bondsrepubliek Duitsland, Asylgesetz [AsylG], § 15, Geraadpleegd op 4 juni 2026, van https://www.gesetze-im-internet.de/asylvg_1992/_15.html;

⁹³ LawEuro. (z.d.). Chapter 7. Procedural provisions – Residence Act (Germany). Geraadpleegd op 4 juni 2026, van <https://laweuro.com/?p=15195>.

⁹⁴ Ibid; Bondsrepubliek Duitsland, Aufenthaltsgesetz [AufenthG], § 62. Geraadpleegd op 4 juni 2026, van https://www.gesetze-im-internet.de/aufenthg_2004/_62.html.

⁹⁵ Nielsen et al (2024); DRC Asylum. Step-by-Step Guide through the Danish Asylum Procedure. <https://asyl.drc.ngo/en/for-asylum-seekers/the-danish-asylum-system/step-by-step-guide-through-the-danish-asylum-procedure>

⁹⁶ Denemarken. (2025). Bekendmaking van de Vreemdelingenwet [Udlændingeloven], §§ 40 en 48, officiële bekendmaking van de geldende wet nr. 1183 van 25 september 2025. Retsinformation. <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2025/1183> ; Denemarken. (2025). [Lov nr. 1344 af 25. november 2025]. Retsinformation. <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2025/1344>

⁹⁷ Refugees Welcome Denmark. The three phases of the asylum procedure. Geraadpleegd op 4 juni 2026, van <https://refugeeswelcome.dk/en/information/facts/the-asylum-procedure-in-denmark/the-three-phases-of-the-asylum-procedure/>

gegevensdragers innemen en onderzoeken, maar kan de politie inschakelen bij weigering van medewerking of wanneer de dienst het vereiste technische onderzoek niet zelf kan uitvoeren. De wet, die nog niet in werking is getreden, maakt niet duidelijk of de politie standaard nodig is voor technische uitlezing, of alleen bij complexere gevallen. Hoe dan ook laat de Zweedse regeling zien dat ook daar politiebijstand expliciet onderdeel is van de doorzoeking van gegevensdragers in de asielprocedure.⁹⁸

98 Sveriges riksdag. (2026). Stärkt återvändandeverksamhet (Prop. 2025/26:263). Sveriges riksdag.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/starkt-atervandandeverksamhet_hd03263/html/

4 Werkprocessen en technische inrichting in praktijk

In dit hoofdstuk wordt ten eerste het (voormalig) werkproces voor het handmatig inzien en het uitlezen van gegevensdragers toegelicht. Ten tweede worden de voor deze processen benodigde middelen beschreven.

4.1 Werkproces

De AVIM en KMar pasten voor het onderzoeken van gegevensdragers twee methoden toe: de relatief snelle, handmatige controle van de gegevensdrager – de ‘quickcheck’ genoemd – en de verdergaande werkwijze van het uitlezen van de gegevensdrager, waarbij de gegevens op het apparaat werden geëxtraheerd, opgeslagen, digitaal geanalyseerd en verwerkt. Deze methoden werden getrapt toegepast. Op basis van de eerste quickcheck (of op basis van andere signalen) kon worden besloten om over te gaan tot het uitlezen van de gegevensdrager.⁹⁹

4.1.1 Handmatig inzien

De AVIM introduceerde de quickcheck van gegevensdragers in 2014. Aanvankelijk werd deze handmatige inzage incidenteel toegepast, op basis van bepaalde signalen; een jaar later werd de methode standaardpraktijk. Tegen de achtergrond van de sterke toename in het aantal asielaanvragen in Nederland en de EU door de burgeroorlog in Syrië besloot het kabinet Rutte II in november 2015, daags na de aanslag in Parijs, het beleid aan te scherpen. Vanaf dat moment moesten álle in de asielprocedure aangetroffen gegevensdragers handmatig worden ingezien.¹⁰⁰ De quickcheck werd daarmee de eerste filter; een triagemiddel op basis waarvan kon worden bepaald of uitlezing nodig werd geacht.¹⁰¹

Het handmatig inzien bestaat in de praktijk uit het vluchtig scrollen door telefoons en tablets.¹⁰² Hierbij werd door de AVIM voornamelijk gezocht naar identiteits- en reisdocumenten, foto's, e-mailberichten, contactlijsten, berichtendiensten en andere applicaties.¹⁰³ Als relevante signalen werden aangetroffen, werd dit onder meer aan de IND teruggedokpeld. In principe ging het daarbij om signalen die betrekking hadden op de herkomst, identiteit, risico's voor de nationale veiligheid, terrorisme, mensensmokkel, reisroutes en familiebanden. Ook het gebrek aan data op een gegevensdrager, wat erop kon duiden dat data bewust was gewist, kon in de rapportage aan de IND terugkomen.¹⁰⁴

Bij deze toepassing werden data niet van de gegevensdrager gehaald. Wel konden relevante bevindingen worden vastgelegd, bijvoorbeeld wanneer aangetroffen documenten of andere gegevens van belang waren voor het asielproces. In dergelijke gevallen maakten de AVIM en de KMar schermopnames van relevante data en sloegen zij die extern op, om te voorkomen dat het bewijs na teruggave van de gegevensdrager verloren zou gaan. De schermopnames werden in gevallen met de IND gedeeld.¹⁰⁵

99 Inspectie Veiligheid en Justitie (2016a); IND (2023).

100 Leurs, K., Alajak, K., Dekker, R., & Ali Salah, A. (2025). Encountering the digital border: smartphone screening in the Dutch asylum procedure. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 51(14), 3649–3674. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2025.2513164>

101 Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

102 Ibid; IND (2023).

103 IND (2023).

104 Schriftelijke input, medewerker IND (mei, 2026).

105 Mondelinge input, medewerker IND (mei, 2026).

Hoewel alle gegevensdragers dienden te worden ingezien, bleek al gauw dat de methode lang niet zo structureel werd toegepast als het beleid voorschreef. Uit de IND-verkenning uit 2023 bleek dat de bevoegdheid alleen werd toegepast op telefoons en tablets; USB-sticks, harde schijven en andere opslagapparaten werden zelden ingezien. De reden hiervoor was praktisch van aard, stelde de AVIM destijds. De ervaring had namelijk geleerd dat identificerende en andere relevante data doorgaans sowieso op telefoons en tablets werden aangetroffen. Zonder concrete aanleiding werd het doorzoeken van andere gegevensdragers als onnodig tijdrovend en niet proportioneel gezien.¹⁰⁶

Op basis van de bevindingen van het handmatig inzien werd geadviseerd om al dan niet over te gaan tot het digitaal uitlezen van de gegevensdragers of anderszins nader onderzoek, zoals een nader gehoor. Wanneer geen indicaties werden aangetroffen die nader onderzoek rechtvaardigden, werden de gegevensdragers na het I&R-proces teruggegeven aan de vreemdeling.¹⁰⁷ De AVIM kon in voorkomende gevallen ook besluiten direct over te gaan tot het uitlezen van een gegevensdrager, zonder deze eerst in te zien. Specifieke signalen, maar ook de weigering toegangscodes te delen van een gegevensdrager kon hiervoor aanleiding zijn.¹⁰⁸

4.1.2

Uitlezen

Met de juiste hard- en software kunnen in principe alle soorten gegevensdragers worden uitgelezen, van laptops en smartwatches, tot usb-sticks en harde schijven. In tegenstelling tot het inzien wordt bij dit proces alle data van een apparaat (in principe tijdelijk) gekopieerd naar hardware van de AVIM of KMar, voor verdere verwerking en analyse.¹⁰⁹

Dit proces vormt daarmee, met name als het gaat om het uitlezen van telefoons of laptops, een veel grotere inbreuk op de privacy van de aanvrager, dan het inzien van een telefoon. Het proces is ook complexer en, mede bij het gebrek aan technische en personele capaciteit, tijdsintensiever. Desondanks paste de AVIM juist het uitlezen al jaren voor de introductie van de quickcheck toe. In elk geval¹¹⁰ in 2010 was de AVIM in de asielprocedure begonnen met het uitlezen van simkaarten van mobiele telefoons. In de daaropvolgende jaren – na de in paragraaf 2.2 genoemde Afdelingsuitspraak uit 2012¹¹¹ – werd deze praktijk uitgebreid naar het uitlezen van mobiele telefoons en andere elektronische apparaten.

Hoewel met uitlezing alle soorten apparaten in principe worden gekraakt, paste de AVIM net als bij het inzien, het uitlezen met name toe op smartphones en, in mindere mate, op simkaarten. Het uitlezen van simkaarten is een vele malen minder complex proces en kan in gevallen zeer bruikbare informatie opleveren, zoals over reisroutes en contactpersonen.¹¹² Over het algemeen leveren smartphones volgens ervaringsdeskundigen echter de meeste relevante informatie op.¹¹³

De stappen die hieronder worden toegelicht, zien dan ook op het uitlezen van telefoons. Waar mogelijk en relevant is informatie toegevoegd over het uitlezen van

¹⁰⁶ IND (2023).

¹⁰⁷ Minister van Justitie en Veiligheid. (2022). Antwoord op vragen van het lid Van Dijk.

¹⁰⁸ Ibid.

¹⁰⁹ IND (2023).

¹¹⁰ De Afdelingsuitspraak vond haar aanleiding in het op 8 januari 2010 uitlezen van de simkaart van een asielaanvrager, die had aangevochten dat het daarop gebaseerde rapport in zijn IND-dossier werd bewaard. In dit onderzoek kon niet worden achterhaald in welk jaar de AVIM met het uitlezen van simkaarten was begonnen. Tijdens een interview schatte een oud-AVIM-medewerker dat dat rond 2010 moet zijn geweest.

¹¹¹ Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. (2012, 11 april).

¹¹² Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

¹¹³ IND (2023).

ander soort gegevensdragers. Onderstaande proces is gebaseerd de literatuur, de expertsessie en het interview met een medewerker van het NFI. Het beschreven proces reflecteert de meest recente stand van zaken omtrent het uitlezen van gegevensdragers en kan wegens technologische ontwikkelingen afwijken van hoe de AVIM telefoons uitlas tot 1 januari 2025.

Het uitlezen van telefoons bestaat uit de volgende stappen:

1. Inbeslagname telefoon
2. Telefoon naar uitleeslocatie overbrengen
3. Toegang verkrijgen tot de telefoon
4. Toegang verkrijgen tot eventueel versleutelde apps
5. Kopie maken van de data op de telefoon
6. Opslaan data en eventueel maken data-subset
7. Data structureren en analyseren
8. Controle op kopie en structurering
9. Rapportering resultaten

Alle bovengenoemde stappen dienen schaalbaar te zijn al naar gelang de mate van asielinstroom.

4.1.2.1 Inbeslagname telefoon

Allereerst moet de telefoon in beslag worden genomen. Dit betekent dat de telefoon van de asielaanvrager op enige wijze overgedragen moet worden aan de uitlezende partij. Dit kunnen aanvragers vrijwillig doen. Besloten moet worden hoe de telefoon in handen komt van de uitlezende partij wanneer de asielaanvrager hier niet aan meewerkt. Bij inbeslagname is het belangrijk om de telefoon af te sluiten van de omgeving zodat er niet op afstand dingen verwijderd of veranderd kunnen worden aan de telefoon.

4.1.2.2 Telefoon naar uitleeslocatie overbrengen

De telefoon moet fysiek naar de plek gebracht worden waar het uitleesproces wordt uitgevoerd. Op deze plek moeten de juiste hardware, software en het personeel aanwezig zijn om het uitlezen te kunnen uitvoeren. In de asielketen kan dit een uitdaging vormen, afhankelijk van wanneer in het asielproces en door welke partij het uitlezen wordt uitgevoerd (zie paragraaf 5.2.1).

4.1.2.3 Toegang verkrijgen tot telefoon

Er moet toegang worden verkregen tot de gegevensdrager. Dit kan door middel van het ontvangen van een toegangscode of wachtwoord van de asielaanvrager. Als de aanvrager weigert deze te verstrekken, zal de gegevensdrager moeten worden gekraakt. Er is softwaretooling beschikbaar om bijvoorbeeld telefoons te ontsleutelen, waarvan de bekendste en meest gebruikte Cellebrite is. Afhankelijk van het model telefoon en de mate van encryptie kan het een uur tot weken duren voor een telefoon ontsleutelen is. Het komt voor dat de beschikbare commerciële tools niet voldoende zijn om een telefoon te ontsleutelen.¹¹⁴

4.1.2.4 Toegang verkrijgen tot eventueel versleutelde apps

Nadat toegang is verkregen tot de telefoon, is het mogelijk dat nog toegang moet worden verkregen tot specifieke applicaties, alvorens de data van de telefoon gekopieerd kunnen worden. Sommige applicaties kunnen versleuteld zijn of met een wachtwoord beveiligd. Voor verschillende applicaties en waarborgen bestaan verschillende uitleesprogramma's.¹¹⁵

¹¹⁴ Mondelinge input, medewerker NFI (2026, mei).

¹¹⁵ Ibid.

4.1.2.5 Kopie maken van de data op de telefoon

Daarna moeten de data worden gekopieerd van de gegevensdrager naar het opslagsysteem van de uitlezende partij. Voor het uitlezen bestaan drie verschillende methoden, oplopend in zwaarte:

1. *De logische methode*

Met deze methode worden alle zichtbare bestanden en gegevens overgezet. Het is vergelijkbaar met het maken van een simpele back-up van de telefoon. Berichtendiensten worden bijvoorbeeld niet meegenomen in deze uitleesmethode, omdat deze gecodeerd zijn.

2. *Bestandsysteemextractie*

In deze variant kunnen berichtendiensten wel worden meegenomen.

3. *Fysieke extractie*

Dit wordt ook wel de bit-voor-bit-kopie genoemd. Alle 'nulletjes en eentjes' worden exact gekopieerd. Dit is de zwaarst beschikbare uitleesmethode en is het meest succesvol in het terughalen van verwijderde gegevens.¹¹⁶

4.1.2.6 Opslaan data en eventueel maken data-subset

Wanneer de kopie is gemaakt dient de data opgeslagen te worden op een beveiligde computer die losstaat van het internet voor compliance met de AVG.¹¹⁷ Daarbij is het tevens van belang dat een beperkt aantal personen toegang heeft tot de data op deze computers. Bovendien is het mogelijk dat maar een gedeelte van de data geanalyseerd mag worden, bijvoorbeeld wanneer de juridische basis niet volstaat om een telefoon volledig te doorzoeken. In deze fase van het proces moet dan een subset van de data worden gecreëerd met daarin enkel de gegevens die mogen worden geanalyseerd. Deze subset wordt doorgezet naar de volgende stap in het proces.

4.1.2.7 Data structureren en analyseren

Vervolgens dienen de ongestructureerde (soms in nulletjes en eentjes aangeleverde) data gestructureerd te worden met een softwaresysteem. Met een dergelijk softwaresysteem worden de data voor een persoon leesbaar en zoekbaar gemaakt. Het is afhankelijk van het softwaresysteem welke ruwe data van de telefoon inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Dit is onder andere landgebonden. Ter illustratie: Cellebrite is een internationaal veelgebruikte softwaretooling, dat wereldwijd opereert. Dit softwaresysteem is daardoor niet gericht op het uitlezen van berichtenverkeer van 'kleine lokale' apps, zoals van Marktplaats. In de context van de asielketen levert dit evident grote uitdagingen op door de verscheidene nationaliteiten, cultuur en landgebonden apps, en taalbarrières die het structureren van de data voor softwaretooling bemoeilijken. Voor land- of cultuurgebonden apps en informatie zal nieuwe analysesoftware ontwikkeld moeten worden.¹¹⁸ Voor de automatisering van de data-analyse heeft de Nederlandse politie zelf software ontwikkeld.¹¹⁹

In deze fase van het uitleesproces kunnen twee additionele stappen worden gezet die relevant zijn voor de context van de asielketen:

1. De data kunnen worden vertaald. Hiervoor kan gebruikgemaakt worden van AI-vertalingen. Het is onbekend bij de onderzoekers of er op het moment van schrijven een AI-vertaaltool beschikbaar is die voldoet aan een standaard wat betreft accuraatheid en betrouwbaarheid die passend is voor de asielketen.

¹¹⁶ Khan, F. (2026, maart). *Mobile forensics: Encrypted smartphone data extraction techniques*. Hawk Eye Forensic. <https://hawkeyeforensic.com/mobile-forensics-encrypted-smartphone-data-extraction-techniques/>

¹¹⁷ Artikel 32 AVG; IND (2023).

¹¹⁸ Mondelinge input, medewerker NFI (2026, mei).

¹¹⁹ Alajak, K., Ozkul, D., Leurs, K., Dekker, R., & Salah, A. (2024). The dangers and limitations of mobile phone screening in asylum processes. *Forced Migration Review*, 73, 13–17. <https://research-portal.uu.nl/ws/files/229969626/FMR73English.pdf> en *De identificatie van asielzoekers in Nederland.pdf*

De politie schakelde na een eerste AI-vertaalslag een officiële tolk in wanneer er verdachte informatie wordt aangetroffen.

2. Locatiedata kan worden bepaald, bijvoorbeeld via Nominatim.¹²⁰ Op basis van geolocaties gekoppeld aan bijvoorbeeld foto's of aanstraling op zendmasten kan een indicatie worden gegeven van waar een persoon is geweest. Het is afhankelijk van de gegevensdrager hoeveel en welke locatiegegevens deze opslaat. Daarnaast is het afhankelijk van de zwaarte van de uitleesmethode hoeveel locatiegegevens kunnen worden opgehaald.¹²¹

Het verschilt in hoeverre de data geautomatiseerd kan worden geanalyseerd. Op dit moment is er nog menselijk handelen nodig om de data te bekijken en te interpreteren. Het analyseren van grote hoeveelheden data afkomstig uit telefoons kan veel tijd kosten. Als afsluiting van de analyse vindt een vorm van rapportering plaats over de resultaten van het uitlezen van de telefoon.¹²²

- 4.1.2.8 Controle op kopie en structurering
Tot slot dient een controle plaats te vinden of er fouten zijn gemaakt in de extractie en structurering van de data.

- 4.1.3 *Overige technologische mogelijkheden*
Een andere mogelijkheid om informatie van een telefoon te verkrijgen is door middel van het uitlezen van de simkaart. Het uitlezen van een simkaart duurt enkele minuten. Vervolgens kunnen de data gemakkelijk in een doorzoekbaar format geladen worden (bijvoorbeeld Microsoft Excel). De analist vanuit de uitlezende organisatie kan handmatig (maar wel gemakkelijker dan op de telefoon zelf) contactgegevens en belgeschiedenis doorzoeken. Het voordeel van dit proces is de relatief beperkte tijdsinvestering voor het uitlezen. Het nadeel is dat het een veel beperkter inzicht oplevert, dat met name aansluit bij de informatiebehoeften voor reisroutes, herkomst en mensenhandel/smokkel. Foto's van documenten of bestanden kunnen met deze methode niet worden geraadpleegd. Het is afhankelijk van het doel dat met het doorzoeken van de gegevensdrager wordt nagestreefd of het uitlezen van simkaarten passend is.

4.2 Benodigde middelen voor de werkzaamheden

De personele en materiële kosten die nodig zijn voor gegevensdrageronderzoek hangen af van de manier waarop de bevoegdheid wordt ingevuld. Op het moment dat deze verkenning is gedaan staan nog veel vragen open over de beoogde toepassing van de maatregel. Wordt in het conceptwetsvoorstel een verplichting tot medewerking opgenomen? Ziet dat op het *handmatige inzien* van gegevensdragers, het *technisch uitlezen* of een combinatie van de twee, zoals in de eerdere AVIM- en KMar-praktijk? Voor welk doel mag de data worden gebruikt? En op welke manier dienen de verkregen data te worden geraadpleegd, geanalyseerd en verwerkt?

In deze paragraaf wordt een globaal overzicht gegeven van de benodigde middelen, investeringen en, waar mogelijk, personeel voor de twee bekende methoden voor gegevensdrageronderzoek: 1) handmatige inzage; en 2) technische uitlezing.

In ieder geval valt te denken aan de volgende benodigde middelen voor het handmatig inzien en/of het uitlezen van gegevensdragers:

- Hardware
- Software

¹²⁰ Zie : <https://nominatim.org>

¹²¹ Leurs et al. (2025).

¹²² Ibid.

- Personele kosten
 - Opleiding
 - Flexibel opschalen
 - Tolken

4.2.1

Handmatig inzien

De IND-verkenning van 2023 concludeert dat de benodigde investeringen in software en hardware relatief beperkt zullen zijn als het doorzoeken van gegevensdragers zich beperkt tot het handmatig inzien. Zoals gezegd in paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** strekte dit proces in de AVIM-praktijk hoofdzakelijk tot het handmatig inzien van telefoons en tablets. Voor het handmatig inzien van dergelijke apparatuur is geen aanvullende hardware of software nodig. Mobiele telefoons, tablets en laptops kunnen, na ontgrendeling, immers handmatig worden bediend en ingezien.¹²³ Indien de taak wordt belegd bij een organisatie zonder handhavings- of strafrechtelijke bevoegdheden is hierbij randvoorwaardelijk dat de asielaanvrager meewerkt. Onder de AVIM en KMar kon weigering tot medewerking worden aangemerkt als strafrechtelijke overtreding, waardoor deze organisaties de aanvrager dwingend konden verzoeken toch mee te werken. Wordt het doorzoeken belegd bij een organisatie zonder deze bevoegdheden, kan een apparaat niet worden ingezien zodra een aanvrager weigert de benodigde wachtwoorden te verstrekken. In EU-landen waar het doorzoeken van gegevensdragers is belegd bij de migratiedienst, is om deze reden dan ook altijd minstens een rol weggelegd voor de politie of een wetshandhavingdienst. In alle overige landen voert de politie veelal het hele proces uit (zie paragraaf 3.4).

Voor het inzien van USB-sticks en externe harde schijven is het noodzakelijk deze aan te sluiten op een (beschermde) computer of laptop. Hiervoor werd gebruikgemaakt van zogenoemde *stand-alone-laptops*. Zoals de naam doet vermoeden waren deze 'alleenstaande' laptops niet verbonden met het internet en de digitale infrastructuur van de organisatie. Op deze manier werd het risico beperkt dat op een te doorzoeken gegevensdrager aanwezige malware zich kon verspreiden naar de digitale infrastructuur van de AVIM.¹²⁴ De AVIM en KMar hadden aan een beperkt aantal *stand-alone-laptops* genoeg. Om in incidentele gevallen een harde schijf of USB-stick in te zien, werd in de verkenning uit 2023 de schatting gemaakt dat voor het inzien tien stand-alone-laptops zouden volstaan, bij een instroom van circa 50.000 asielaanvragen per jaar.¹²⁵

Personeel

Om gegevensdragers handmatig te kunnen inzien is personeel nodig. Het uitvoeren van de handmatige inzage kostte de AVIM 25 minuten per telefoon, inclusief rapportering van de bevindingen.¹²⁶ Voor een goede inzage is het niveau van ervaring van het personeel belangrijk (zie paragraaf 5.1.1). Om de benodigde expertise te waarborgen had de AVIM een interne opleiding voor de medewerkers die de quickcheck uitvoerden.¹²⁷

Het aantal asielaanvragen fluctueert wekelijks en maandelijks. Dit betekent dat een proces voor het doorzoeken (handmatig inzien of uitlezen) van gegevensdragers op zo'n manier ingeregeld zou moeten worden dat de uitvoerende organisatie kan opschalen of afschalen gelijk aan de variatie in de instroom van het aantal asielaanvragen. De politie is een zeer grote organisatie die de mogelijkheid had om

¹²³ IND (2023).

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Inspectie Justitie en Veiligheid (2016b).

op te schalen wanneer de situatie daar om vraagt. Desondanks lukte het de politie niet altijd om de instroom bij te houden. Ongeacht welke organisatie met de bevoegdheid wordt belast is het van belang dat voldoende rekening wordt gehouden met de mogelijkheid tot opschalen en de manier waarop die rolverdeling tussen flexibele schil en vaste krachten het best kan worden ingericht. Een andere optie is dat de politie een ondersteunende rol krijgt, al dan niet op incidentele basis, naar bijvoorbeeld Duits, Oostenrijks of Zweeds voorbeeld (zie hoofdstuk 3.4).

Naast het personeel dat de quickcheck uitvoert, waren er bij de AVIM op locatie ook tolken aanwezig. Daardoor kon gemakkelijk en laagdrempelig een snelle vertaaltvraag worden gesteld.

4.2.2

Uitlezen

Ten eerste dient opgemerkt te worden dat het structureel volledig en geautomatiseerd uitlezen van gegevensdragers een gigantisch project zal zijn. Het wordt als zeer complex omschreven om de benodigde expertise, hardware, software, juridische kaders en inbedding in de systemen en processen van een organisatie te regelen. Globaal gesproken kost het miljoenen euro's om een dergelijke infrastructuur te installeren en duurt het meerdere jaren voordat dit volledig operationeel is. Daarna zal de uitlezende organisatie per jaar miljoenen euro's kwijt zijn aan beheerkosten, voor het draaiende houden van de infrastructuur en voor licenties voor de verscheidene softwaretoolings.

De inschatting van de benodigde middelen voor het uitlezen van gegevensdragers wordt hoogover geschetst op basis van interviews en de literatuur. Er zal in ieder geval hardware, software, personeel met de juiste opleiding en expertise, tolken en een netwerkverbinding nodig zijn.

Hardware

Er zal een fysieke locatie moeten komen waar de gegevensdragers uitgelezen worden. Hiervoor zullen *stand-alone*-computers aanwezig moeten zijn. Het aantal computers zal in verhouding moeten zijn met de verwachte aantallen asielaanvragen (met mogelijkheid tot opschalen). Op de locatie zal een voldoende grote netwerkverbinding moeten zijn om een zeer grote hoeveelheid data te verwerken. De inschatting van de expert van het NFI is dat er bij 25.000 asielaanvragen per jaar een eigen datacentrum nodig is om de hoeveelheid data te kunnen verwerken. Daarvoor moeten dataservers worden aangeschaft. De dataservers, het datacentrum en de hardware moeten worden beheerd. Dit zijn allen kostbare zaken.¹²⁸

Wanneer wordt gekozen voor één locatie waar het uitlezen zal plaatsvinden, moeten de gegevensdragers van alle asielaanvragers naar deze locatie worden gebracht. Een andere optie is dat er meerdere locaties komen waar gegevensdragers kunnen worden uitgelezen. In dat geval zullen meer investeringen nodig zijn om meerdere locaties in te richten met de benodigde hardware en dergelijken. Het wordt als minder efficiënt gezien om een dergelijk proces in te richten op meerdere locaties, omdat dan meer personeel noodzakelijk is.¹²⁹

Software

Zoals toegelicht in paragraaf 4.1.2 zijn verscheidene softwaretoolings noodzakelijk om het uitlezen en analyseren van gegevensdragers mogelijk te maken:

- Software voor het ontsleutelen van de gegevensdrager en de apps of bestanden op de gegevensdragers;

¹²⁸ Mondelinge input, interview medewerker NFI (2026, mei).

¹²⁹ Ibid.

- Software voor het kopiëren van de data nadat toegang is verkregen;
- Software voor het structureren en leesbaar maken van de data; en
- Software voor het (deels geautomatiseerd) analyseren van de data.

Elk van deze softwaretoolings is vervolgens in meerdere varianten nodig omdat elke software een andere expertise heeft op bijvoorbeeld een verschillend merk of type gegevensdrager. De kosten voor de licenties voor dergelijke software lopen op naarmate het aantal uit te lezen gegevensdragers toeneemt. Ook lopen de kosten op als de zwaarte van ontsleutelmethode en uitleesmethode toeneemt.

Vervolgens zal er nog software nodig zijn die ondersteunend is voor het proces. Zoals genoemd zal er vertaalssoftware nodig zijn, en software die locatiegegevens kan bepalen. Deze softwaretoolings moeten compatibel zijn met de analysesoftware die wordt gebruikt.

De systemen, dataopslag en softwaretoolings zullen allen waarborgen moeten hebben dat deze aan wettelijke vereisten, waaronder de AVG, kunnen voldoen. Als geschikte softwaretooling wordt Hansken benoemd.¹³⁰ Deze tooling is ontworpen door het NFI.

Beschikbare uitleessystemen

Bij de eventuele aanschaf van dergelijke soft- en hardware ligt het voor de hand niet alleen te kijken naar technische functionaliteit en kosten, maar ook naar beveiliging, afhankelijkheden, onderhoud, ondersteuning en juridische inbedding. De Europese Commissie dringt immers nadrukkelijk aan op het verhogen van de digitale weerbaarheid, technologische soevereiniteit en het verminderen van strategische afhankelijkheden.¹³¹ De Cyber Resilience Act stelt daarnaast Europese eisen aan de cyberveiligheid van digitale producten met hardware- en softwarecomponenten.¹³² In dat licht kan in het aanbestedingsproces worden meegewogen of binnen de EU ontwikkelde of beheerde alternatieven beschikbaar en passend zijn.

Personeel

Voor het implementeren van een dergelijke technologische infrastructuur is specialistisch personeel nodig. Gesproken experts geven aan dat de arbeidsmarkt op dit gebied krap is, en de werving daarom een uitdaging zal zijn. Qua personeel moet in ieder geval worden gedacht aan een business owner, een forensisch expert, één tot vijf systeembeheerders, een trainingsspecialist, één tot drie operators, *tactical investigators*, *digital investigators* en technische support. Daarbovenop moet rekening worden gehouden met adviseurs gegevensbescherming en/of *privacy officers*. Dit personeel is nodig om de systemen draaiende te houden en om de gestructureerde data te analyseren. Daarnaast zal personeel nodig zijn om opvolging te geven aan de bevindingen.¹³³ Welk personeel en hoeveel is afhankelijk van het doel waarvoor de data uit gegevensdragers mogen worden gebruikt. Enkele voorbeelden hiervan zijn de afdeling Handhavingsinformatieknooppunt (HIK) die de data kan gebruiken voor analyses over mensenhandel/-smokkelnetwerken of de asielbeslismedewerker die de data wellicht moet gebruiken in de asielprocedure. Als er meer data beschikbaar komen voor deze medewerkers, zal dit een werklastverzwaring tot gevolg hebben.

Het duurt gemiddeld een werkdag om een telefoon uit te lezen, vanaf het moment dat de telefoon op locatie is. Voor het is uitlezen gespecialiseerder en daarmee naar verwachting ook duurder personeel nodig dan voor het handmatig inzien. Gelijk aan het personeel voor het handmatig inzien van gegevensdragers, zal ook voor het

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ European Commission (2025). State of the Digital Decade 2025: Keep building the EU's sovereignty and digital future (COM(2025) 290 final).

¹³² European Commission (2025). Cyber Resilience Act. Shaping Europe's Digital Future.

¹³³ Schriftelijke input, medewerker NFI (2026, mei).

uitlezen benodigde opleidingen voor het personeel beschikbaar moeten zijn. Dit vergt onder andere training voor beslismedewerkers, over hoe zij uitleesdata dienen te wegen.¹³⁴ Ook moet er de mogelijkheid zijn op te schalen wanneer fluctuatie in het aantal asielaanvragen daarom vraagt. Tot slot zullen ook tolken beschikbaar moeten zijn voor vertalingen wanneer nodig.

¹³⁴ Biselli en Beckmann (2020).

5 Resultaten

Dit hoofdstuk beschrijft wat op basis van openbare bronnen, wetenschappelijke literatuur en expertinzichten bekend is over de effectiviteit, en efficiëntie van het doorzoeken van gegevensdragers in de asielprocedure. Na een korte introductie over de doelen en definities wordt ingegaan op de effectiviteit en beperkingen van het handmatig inzien van gegevensdragers. Vervolgens wordt in kaart gebracht wat bekend is over de effectiviteit en efficiëntie van het technisch uitlezen van gegevensdragers. Waar relevant wordt onderscheid gemaakt tussen toepassing voor opsporingsdoeleinden en toepassing binnen de asielprocedure.

5.1 Doelen, opbrengsten en beperkingen

In meerdere Europese landen, en daarbuiten — waaronder in de Verenigde Staten en Australië — worden gegevensdragers van asielaanvragers onderzocht. Dat gebeurt in elk land via een bepaalde vorm de in hoofdstuk 4 beschreven methodes: handmatige inzage, technische uitlezing of een combinatie van de twee. De bevoegdheid wordt, zoals omschreven in paragraaf 3.3, voor uiteenlopende doeleinden gebruikt, zoals het vaststellen van identiteit en herkomst, het achterhalen van reisroutes, het signaleren van mensenhandel of mensensmokkel, het achterhalen van openbare orde- of nationale veiligheidsrisico's, het vaststellen van identiteits- of visumfraude en, in enkele landen, het toetsen van relevante onderdelen van het asielrelaas.

Over de feitelijke opbrengst van het doorzoeken van gegevensdragers in nationale asielprocedures is opvallend weinig kwantitatieve informatie beschikbaar. Het beschikbare beeld is daardoor grotendeels kwalitatief en anekdotisch van aard. Dat maakt het lastig om algemene uitspraken te doen over effectiviteit en efficiëntie. In dit hoofdstuk wordt effectiviteit opgevat als de doeltreffendheid van het doorzoeken van gegevensdragers. Met andere woorden: de mate waarin de beoogde doelen daadwerkelijk worden behaald dankzij het ingezette middel. Efficiëntie is de verhouding tussen de effecten en prestaties van beleid en de gebruikte middelen om dit te bereiken.¹³⁵

Hierbij speelt mee dat effectiviteit binnen de keten (en organisaties) niet overal hetzelfde betekent. Vanuit opsporingsoogpunt ligt de nadruk eerder op signalen, netwerken en risico-informatie. Binnen de asielprocedure gaat het eerder om de bijdrage aan het vaststellen van identiteit, herkomst, reisroute of relevante onderdelen van het relaas. In dit hoofdstuk is, zover mogelijk, ingegaan op de effectiviteit in het kader van zowel opsporingsdoeleinden als asieldoeleinden.

Overkoepelend geldt dat de opbrengst van het doorzoeken van gegevensdragers deels wordt bepaald door factoren die niet aan één methode of doel zijn verbonden. Uit onderzoek blijkt dat aanvragers in landen waar gegevensdragers worden onderzocht inspelen op deze mogelijkheid, bijvoorbeeld door foto's of andere gegevens op te slaan die hun asielrelaas ondersteunen, of juist gegevens te verwijderen die hun kans op verblijf in gevaar kunnen brengen.¹³⁶ Op basis van onderling gedeelde tips, online informatie of op instructie van smokkelaars komt het voor dat aanvragers hun apparaten leeghalen, vervangen of verstoppen voordat ze zich bij de autoriteiten melden.¹³⁷ Onderzoek wijst uit dat dit ook in Nederland voorkwam, toen

¹³⁵ Kenniscentrum beleid en regelgeving, [3.3 Doeltreffendheid | Kenniscentrum voor beleid en regelgeving](#).

¹³⁶ Laws, B. (2024) Self-generated asylum evidence: Scripting, staging and desperation in the assessment process, *Journal of Refugee Studies*, Volume 37, Issue 3, September 2024, Pages 800–814, <https://doi.org/10.1093/jrs/feae057>

¹³⁷ Leurs et al (2025).

gegevensdragers nog verplicht konden worden doorzocht.¹³⁸ De verwachting is dat aanvragers dit opnieuw zullen doen, zodra de bevoegdheid wordt geherintroduceerd.¹³⁹ Hoewel dit gedrag verdacht lijkt, wijst onderzoek uit dat ook aanvragers met een legitieme asielgrond geregeld bewust geen of een nieuwe telefoon meenemen, uit voorzorg of omdat zij niet willen dat door hun foto's wordt gezocht.¹⁴⁰ Bij technisch uitlezen kan de gewiste data onder bepaalde omstandigheden worden hersteld, afhankelijk van de methode, het apparaat en de verwijderde data (zie paragraaf 4.1.2). Desondanks ondergraven dergelijke reacties volgens de literatuur de effectiviteit van doorzoekingen van gegevensdragers.¹⁴¹

Ook de interpretatie van aangetroffen gegevens speelt mee.¹⁴² Het effectief kunnen duiden van berichten, foto's, contacten of zoekgeschiedenis vergt contextuele kennis, ervaring en vaardigheden van medewerkers.¹⁴³ Dat geldt voor de medewerker die de gegevensdrager inziet of uitleest, maar ook voor de beslismedewerker die deze informatie vervolgens in de beoordeling moet wegen.¹⁴⁴

5.2 Handmatig inzien

5.2.1 Effectiviteit

Kwantitatieve gegevens over de effectiviteit van het doorzoeken van gegevensdragers in het algemeen zijn al schaars, maar over het handmatig inzien is in al helemaal geen cijfermatige data gevonden waarmee de effectiviteit systematisch kan worden vastgesteld. De beschikbare bevindingen over deze manier van doorzoeken zijn uitsluitend anekdotisch van aard.

Uit de geraadpleegde literatuur en de interviews komt een wisselend beeld naar voren over de effectiviteit van dit middel. Twee geïnterviewde medewerkers van de IND die werkzaam zijn op aanmeldcentrum (AC) Ter Apel en ervaring hebben met het gebruik van de gegevensdrager-rapportages van de AVIM stelden dat die in bepaalde gevallen meerwaarde hebben gehad. De snelheid waarmee de AVIM informatie uit gegevensdragers aanleverde stelde de betreffende medewerkers in staat tijdig te kunnen anticiperen. Ook kon de handmatige inzage de screening van asielaanvragers versnellen wanneer sociale-media-accounts werden aangetroffen en geregistreerd.¹⁴⁵

Daar staat tegenover dat handmatig inzien in de literatuur veelvuldig is bekritiseerd vanwege de hoge werklast en de onzekere opbrengst, niet in de laatste plaats door medewerkers van de politie zelf. In 2022, toen de AVIM nog belast was met deze taken, stelde een betrokken leidinggevende van de politie dat het handmatig inzien van telefoons 'een groot risico met zich meebrengt dat relevante informatie verloren gaat of dat willekeurig met informatie wordt omgegaan'. Door de hoeveelheid data op moderne smartphones, zou het vrijwel onmogelijk zijn één telefoon volledig handmatig door te lichten, laat staan duizenden per jaar. Bij handmatig inzien moet daarom noodzakelijkerwijs een selectie worden gemaakt van wat wel en niet wordt bekeken. Het kan daardoor van toeval afhangen of er relevante informatie wordt gevonden.¹⁴⁶ Handmatig inzien zou volgens experts eigenlijk vooral meerwaarde

138 Alajak et al. (2024).

139 Leurs et al (2025); Alajak et al. (2024); Mondelinge input expertsessie IND-intern (2026, mei).

140 Leurs et al (2025).

141 Inspectie Justitie en Veiligheid (2016b); Leurs et al (2025).

142 Byrne, W. H., & Gammeltoft-Hansen, T. (2024). Digital evidence in refugee status determination. Symposium on digital evidence.. <https://doi.org/10.1017/aju.2024.6>

143 Leurs et al (2025); Alajak et al. (2024).

144 Byrne, en Gammeltoft-Hansen (2024); Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

145 Mondelinge input expertsessie IND-intern (2026, mei).

146 Leurs et al (2025); Alajak et al. (2024).

hebben wanneer op basis van bestaande signalen gericht naar specifieke informatie wordt gezocht, en niet voor standaardtoepassing.¹⁴⁷

5.2.2

Efficiëntie

Over de efficiëntie van handmatig inzien is evenmin informatie beschikbaar. Bekend is dat in beginsel alle aangetroffen gegevensdragers in de AVIM-periode moesten worden uitgelezen. Bekend is ook dat dit blijkens het Inspectierapport uit het najaar van 2016 lang niet altijd lukte. Volgens de Inspectie was er vaak niet genoeg tijd alle telefoons zo gestructureerd te bekijken als de procesbeschrijving voorschreef. Ook zou de AVIM niet alle aangetroffen informatie kunnen 'duiden', bijvoorbeeld wanneer de gegevensdrager Arabische teksten bevatte.¹⁴⁸ Of de AVIM er mettertijd wel in slaagde het handmatig inzien conform de richtlijn uit te voeren, is niet bekend.

Wel zag de Inspectie tussen de twee achtereenvolgende onderzoeken in 2016 in een halfjaar tijd verbeteringen op dit punt.¹⁴⁹ Ook tijdens de IND-expertsessie is aangegeven dat de quickscan-rapportages van de AVIM in de loop der jaren steeds sneller bij de IND binnenkwamen. Tegen het einde van de AVIM-praktijk ontving de IND eventuele signalen hieruit vaak al binnen een dag. Dit kwam de effectiviteit volgens hen sterk ten goede: de snelle terugkoppeling stelde de IND in staat om in een vroeg stadium te besluiten een zaak op te schalen. Ook kon het gehoor beter voorbereid worden afgenomen.¹⁵⁰ In hoeverre hier daadwerkelijk van een efficiëntieslag kan worden gesproken, is de vraag; daarvoor ontbreekt het aan meetbare prestatieverbeteringen. Uit de expertsessie kwam wel het beeld naar voren dat niet alleen de snelheid met de jaren verbeterde, maar ook de kwaliteit van de terugkoppeling. Het detailniveau en de relevantie van de verslagen van de AVIM zouden zo in de loop der jaren aanzienlijk zijn verbeterd. Volgens de gesproken IND-medewerkers speelde hierbij de opgedane ervaring op het gebied van cultuur- en taalkennis binnen de AVIM een rol. De aanwezigheid van multiculturele vakmensen werd daarbij expliciet als sterk punt genoemd.¹⁵¹

5.3

Uitlezen van gegevensdragers

Ook voor het uitlezen ontbreekt cruciale kwantitatieve data om de effectiviteit en efficiëntie van dit middel in de vroegere Nederlandse praktijk vast te kunnen stellen. Er is geen data beschikbaar over de hoeveelheid en type signalen die voortkwam uit het uitlezen. Er is ook geen data over hoe vaak uitlezing leidde tot andere uitkomsten in de asielbeoordeling. De beschikbare data die er is moet ook voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat die te beperkt, niet-structureel en mogelijk landspecifiek is om definitieve conclusies aan te verbinden.

Al vanaf de introductie van de uitleestecnologie in de asielprocedure, gaan er geluiden op om deze bevoegdheid structureel uit te voeren. In 2017 werd hiervoor een motie ingediend door toenmalig CDA-kamerlid Mona Keijzer. In reactie daarop stelde toenmalig Staatssecretaris Klaas Dijkhoff (VVD) dit 'niet lonend' te vinden, "omdat we dan een enorme bulk aan data hebben waarvoor geen aanleiding is, ook van mensen van wie we in de verste verte niet ook maar enige indicatie hebben dat er iets mis mee zou zijn. Heel veel mensen, bijna allemaal, hebben een telefoon, ook meerdere telefoons. Als daar aanleiding toe is, zal ik het doen, maar anders niet. Daarom ontraad ik deze motie."¹⁵²

147 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei) ; Leurs et al (2025).

148 Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

149 Inspectie Veiligheid en Justitie (2016a); Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

150 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

151 Ibid.

152 Tweede Kamer der Staten-Generaal. (2017, 1 februari). Screening van asielzoekers. Handelingen II 2016/17, nr. 47, item 7. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/h-tk-20162017-47-7.html>

In de praktijk blijkt uit schattingen dat tussen 2016 tot 2025 jaarlijks grofweg een kwart van alle aangetroffen telefoons uitgelezen.¹⁵³ Volgens het Inspectierapport zat de AVIM hiermee aan de grenzen van de (technische) capaciteit om telefoons uit te lezen en te onderzoeken. Onderzoek uit 2025 stelde op basis van interviews met politiemedewerkers vast dat dit in de jaren erna nagenoeg onveranderd was gebleven.¹⁵⁴

De kosten-baten-discussie buiten beschouwing gelaten, beschikt de opsporingsketen volgens gesproken experts in principe over voldoende kunde, kennis en ervaring om faciliteiten en processen zo in te richten dat alle in de asielprocedure aangetroffen gegevensdragers technisch kunnen worden uitgelezen. De politie heeft zo substantiële technische capaciteit en infrastructuur opgebouwd waarmee op dagelijkse basis grote hoeveelheden gegevensdragers kunnen worden uitgelezen. Met voldoende geld en personeel is het volgens een politie-expert van de Eenheid Landelijke Opsporing en Interventies prima mogelijk om met 25.000 uitlezingen per jaar op te schalen, gelijk aan de huidige prognose voor het jaarlijkse aantal asielaanvragen. De technische mogelijkheden zijn volgens de geïnterviewde opsporingsmedewerkers dus toereikend. De belangrijkste knelpunten komen echter kijken bij de benodigde investeringskosten voor hardware, de structurele kosten en de beperkte beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel.¹⁵⁵

Het ligt overigens niet voor de hand dat in de praktijk alle gegevensdragers zullen of mogen worden uitgelezen. De Afdeling oordeelde immers dat er voorwaarden moeten worden gesteld voordat uitlezing weer mag worden toegepast. Kijkend naar ontwikkelingen en jurisprudentie elders in de EU, lijkt sprake te zijn van een trend waarbij uitlezen in asielprocedures alleen is toegestaan wanneer minstens identiteit of herkomst niet aan de hand van documenten of andere middelen kunnen worden vastgesteld (zie hoofdstuk 3). Omdat jaarlijks een deel van de aanvragers wel documenten heeft, zou het aantal aanvragers bij wie uitlezen op basis van dergelijke criteria mag, vermoedelijk lager liggen dan de totale instroom. De bovengenoemde percentages van de AVIM-praktijk en de ontwikkelingen in Duitsland laten zien dat om praktische redenen mogelijk een nog beperkter aandeel wordt uitgelezen. Hoewel de wettelijke bevoegdheid in Duitsland ruim geformuleerd was, werd daar van 2017 tot 2022 jaarlijks bij ongeveer 13% van alle aanvragen een telefoon uitgelezen (terwijl gemiddeld ruim de helft van de aanvragers aldaar geen identiteitsdocumenten kan overleveren).¹⁵⁶ Na het oordeel van het federale hof uit 2023, waarin werd bepaald dat uitlezing alleen nog mag als alle andere alternatieven zijn uitgeput, was het aantal uitlezingen in 2025 gedecimeerd tot enkele honderden per maand.¹⁵⁷

5.3.1 Effectiviteit voor opsporingsdoeleinden

De effectiviteit van het uitlezen van gegevensdragers voor het behalen van diverse doelen wordt wisselend beoordeeld. Zo werd het I&R-proces door de AVIM gewaardeerd om de daaruit voortvloeiende versterking van de informatiepositie van de politie.¹⁵⁸ Ook leidde de afname van meldingen over drugs- of wapenbezit bij

153 Leurs et al (2025); Inspectie Justitie en Veiligheid (2016b).

154 Leurs et al (2025).

155 Schriftelijke input, medewerker politie (2026, juni); mondelinge input, medewerker NFI (2026, juni).

156 Gesellschaft für Freiheitsrechte. (2020, maart). Germany: Invading refugees' phones – security or population control? European Digital Rights (EDRI). <https://edri.org/our-work/germany-invading-refugees-phones-security-or-population-control/>

157 Biselli, A. (2025, september). Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Asylbehörde liest kaum noch Datenträger aus. netzpolitik.org. <https://netzpolitik.org/2025/bundesamt-fuer-migration-und-fluechtlinge-asylbehoerde-liest-kaum-noch-datentraeger-aus/>

158 Winter en Bex-Reimert, (2022).

aanvragers na de takenoverdracht aan de DISA tot zorgen bij de politie-eenheid in Ter Apel.¹⁵⁹

Daar staat tegenover dat het onderzoeken van gegevensdragers in de Nederlandse I&R-procedure, voor zover bekend, sinds 2016 geen een keer tot een strafrechtelijke veroordeling heeft geleid.¹⁶⁰ Illustratief zijn ook de cijfers over project Athene. In dat project werden telefoongegevens van een geselecteerde groep asielaanvragers vergeleken met opsporingsinformatie over onder meer terrorisme en mensenhandel. Twintig telefoons werden uitgelezen nadat op basis van handmatig inzien signalen naar voren waren gekomen die duiden op dergelijke zware misdrijven. Deze twintig signalen leidden in geen enkel geval tot het starten van een strafrechtelijk onderzoek, laat staan tot vervolging of veroordeling.¹⁶¹ Nadat in november 2021 was vastgesteld dat de juridische grondslag voor project Athene ontoereikend was op basis van de AVG, is het project stopgezet en alle verzamelde opsporingsinformatie vernietigd.¹⁶²

Vanuit opsporings- en handhavingsoogpunt wordt daartegen ingebracht dat de waarde van de bevoegdheid zich niet alleen laat meten in veroordelingen.¹⁶³ De KMar wijst vooral op de kansen in het kader van de opsporing en bestrijding van smokkelnetwerken, waarbij minder adhoc en meer structurele samenwerking in de migratieketen cruciaal zou zijn.¹⁶⁴ Ook een medewerker van de IND wees in onderzoek uit 2025 eveneens specifiek op de potentie van uitlezen en de informatie over smokkelnetwerken die daaruit als bijvangst kan voortkomen.¹⁶⁵ Voor die bredere meerwaarde is echter evenmin enige kwantitatieve onderbouwing gevonden.

5.3.2 Effectiviteit voor asieldoelinden

De meest concrete kwantitatieve gegevens over de opbrengst van technisch uitlezen binnen de asielprocedure komen uit Duitsland. Cijfers van de BAMF, de Duitse tegenhanger van de IND, laten zien dat in 2017 en 2018 bij 2% van ruim 20.000 succesvol uitgelezen telefoons signalen waren aangetroffen die wezen op tegenstrijdigheden met verklaringen. In hoeverre deze signalen ook tot andere beslissingen hebben geleid, is niet bekend.¹⁶⁶ Doordat alleen succesvol uitgelezen telefoons in dit percentage zijn opgenomen laat die 2% een vertekend beeld zien. Mislukte uitleespogingen bleken in Duitsland, in elk geval destijds, zeer regelmatig voor te komen. Daarbij moet worden gedacht aan technische fouten of een gebrek aan bruikbare data op de telefoon. Cijfers uit 2018 en 2019 laten zien dat de BAMF in minder dan de helft van de pogingen lukte om een gegevensdrager uit te lezen¹⁶⁷. In 2018 was in totaal een derde van alle uitlezingen succesvol; in 2019 was dat bij 45% het geval. Wanneer deze mislukte pogingen worden meegenomen, komt het aandeel signalen ten opzichte van het aantal uitleespogingen dus eerder rond de 1% uit.¹⁶⁸

159 Van Heerde en Keukenkamp (2026, 24 april).

160 Nieuwsweekend. (2026, 20 juni). De weg van de vluchteling valt niet uit zijn/haar smartphone te halen (Radiofragment met Koen Leurs). NPO Radio 1 <https://www.nporadio1.nl/fragmenten/nieuwsweekend/019ee3cb-666c-71ad-b9ba-7ad2936b912a/2026-06-20-de-weg-van-de-vluchteling-valt-niet-uit-zijnhaar-smartphone-te-halen>

161 Yeşilgöz-Zegerius, D. (2022, 11 februari). Antwoord op vragen van de leden Van Ginneken en Podt over het bericht dat de politie onschuldige asielzoekers aan strafrechtelijke informatie koppelde (Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 1651). Tweede Kamer der Staten-Generaal. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20212022-1651.html>

162 Ibid.

163 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

164 Schriftelijke input, medewerker KMar (2026, juni).

165 Leurs et al. (2025).

166 Biselli en Beckmann (2020).

167 Ibid.

168 Gesellschaft für Freiheitsrechte. (2020, maart). <https://edri.org/our-work/germany-invading-refugees-phones-security-or-population-control/>

Daartegenover staat positiever, maar vooral anekdotisch bewijs uit Denemarken. In een Deense studie uit 2024 wordt door medewerkers van de immigratiedienst geschat dat circa 20 procent van de asielbesluiten wordt beïnvloed door gegevens die uit mobiele telefoons van aanvragers zijn gehaald.¹⁶⁹ Die bevinding moet echter voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat Denemarken middels een *opt-out* niet aan alle Europese wet- en regelgeving over migratie is gebonden. Daardoor ligt het aantal asielaanvragen en -inwilligingen vele malen lager dan in Nederland en andere EU-lidstaten (tussen de twee en vijfduizend aanvragen per jaar waarvan de helft wordt afgewezen).¹⁷⁰ Ook verschilt de Deense praktijk, omdat de politie daar doorgaans mobiele telefoons van asielaanvragers inneemt en de immigratiedienst aanvragers kan vragen toegang te geven tot Facebookprofielen.¹⁷¹

5.3.3 *Efficiëntie van technisch uitlezen*

Door het gebrek aan systematische data is geen definitief oordeel mogelijk over de efficiëntie van technisch uitlezen. De beschikbare bronnen wijzen wel op aanzienlijke kosten en capaciteitsbelasting. Het gaat daarbij om gespecialiseerd personeel voor het veiligstellen, uitlezen en analyseren van gegevens, maar ook om systemen, licenties, opslag, beveiliging en juridische waarborgen.

De meest veelzeggende observatie over de efficiëntie is wellicht de reden achter de overdracht van de taken door de AVIM aan de DISA. Van meet af aan bleek het doorzoeken van gegevensdragers tijdrovend en een uitdaging op structurele basis uit te voeren.¹⁷² Het gehele I&R-proces drukte dermate zwaar op de bezetting van de politie dat zij aangaf weer ruimte nodig te hebben voor andere politietaken binnen het vreemdelingendomein.¹⁷³ In onderzoek uit 2025 stelde een AVIM-medewerker dat de effectiviteit van het doorzoeken niet in verhouding stond tot de werklust.¹⁷⁴

De toepassing van het uitlezen van gegevensdragers in Duitsland laat een vergelijkbaar beeld zien. Hoewel een uitputtend overzicht ontbreekt, blijkt uit verschillende bronnen dat de BAMF in een paar jaar tijd tientallen miljoenen kwijt is geweest. Tegenover de geringe opbrengst (zie paragraaf 5.3.2) staat een aanzienlijk kostenplaatje. Een uitputtend overzicht ontbreekt, maar door de verschillende kostenposten blijkt de BAMF in de eerste jaren alleen al tientallen miljoenen te hebben geïnvesteerd in het proces. Aan de aanschaf van hardware was de immigratiedienst tot 2018 zo'n 7,6 miljoen euro kwijt, het dubbele van de initiële begroting.¹⁷⁵ In de eerste twee jaar had de BAMF daarnaast al 11,2 miljoen euro aan softwarelicentiekosten betaald. Daar kwamen jaarlijks volgens onderzoek uit 2020 in elk geval 2 miljoen euro aan kosten voor systeemondersteuning bij.¹⁷⁶ Over de verdere personele kosten is geen data gevonden.

Deze bevindingen sluiten aan bij onderzoek uit 2021 van Maarten Bolhuis en Joris van Wijk. Deze criminologen aan de VU Amsterdam stelden vast dat het ontbrak aan kwantitatieve data om conclusieve uitspraken te doen over efficiëntie van het doorzoeken van gegevensdragers. Wel stelden zij vast dat 'de kosten voor personeel en het opzetten van systemen voor het extraheren en analyseren van gegevens

169 Nielsen et al. (2024).

170 Leiden University. (2024, september). *Denmark is an unsuitable model country for Dutch asylum policy*. <https://www.universiteitleiden.nl/en/in-the-media/2024/09/denmark-is-an-unsuitable-model-country-for-dutch-asylum-policy>

171 Nielsen et al. (2024).

172 Inspectie Veiligheid en Justitie (2016b).

173 Winter en Bex-Reimert (2022).

174 Leurs et al. (2025).

175 Gesellschaft für Freiheitsrechte. (2020, maart). <https://edri.org/our-work/germany-invading-refugees-phones-security-or-population-control/>

176 Biselli en Beckmann (2020).

aanzienlijk zijn, terwijl de baten, in de vorm van betere identiteitsvaststelling en betere screening op nationale veiligheidsrisico's, op zijn best 'twijfelachtig' en vooral op anekdotisch bewijs zijn gebaseerd.'

Koen Leurs, migratiewetenschapper aan de Universiteit Utrecht gaf in een radio-interview op 20 juni 2026 een stelliger oordeel. Afgezet tegen de miljoenen aan kosten stelde hij over het uitlezen van gegevensdragers: "Er is geen bewijs dat het iets heeft opgeleverd, het is ineffectief en bovendien onrechtmatig."¹⁷⁷

¹⁷⁷ Nieuwsweekend. (2026, 20 juni). De weg van de vluchteling valt niet uit zijn/haar smartphone te halen.

6 Knelpunten, risico's en kansen

Dit hoofdstuk gaat in op de knelpunten, risico's en kansen die gepaard kunnen gaan met het doorzoeken van gegevensdragers in de asielketen.

6.1.1 *Knelpunten*

De volgende praktische knelpunten worden voorzien bij het doorzoeken van gegevensdragers. De volgende knelpunten gelden voor het handmatig inzien en het technisch uitlezen.

- *Vertaling van informatie ontsloten uit gegevensdragers.* Ongeacht van de zoekmethode en waarvoor de informatie wordt gebruikt, zal de ontsloten informatie vertaald moeten worden. Afhankelijk van de vereisten van deze vertaling kan dit een knelpunt worden. Als het (juridisch) mogelijk is om adequate en veilige vertaalsoftware hiervoor te gebruiken vergemakkelijkt dat het proces. Momenteel worden gehoren en documenten in de asielprocedure echter nog standaard vertaald door een beëdigd vertaler. Het gebruik van particuliere vertalingsoftware is Rijksbreed niet toegestaan – en al helemaal niet wanneer dit het vertalen van informatie over persoonsgegevens betreft. Zolang vertaalsoftware niet veilig kan worden gebruikt, zal alle uit gegevensdragers ontsloten data door beëdigd vertalers moeten worden vertaald. Ook als vertaalsoftware wel beschikbaar is, blijven beëdigd vertalers vermoedelijk een noodzakelijke waarborg. De politie past vertaalsoftware toe als eerste check. Mede vanwege de regelmatig voorkomende onvolkomenheden in software vertalingen worden vervolgens beëdigd vertalers ingezet. De noodzakelijke inzet van beëdigd vertalers kan een groot knelpunt worden, gezien de beperkte beschikbaarheid en de daarbij behorende kosten. Dit knelpunt weegt zwaarder naarmate er meer gegevens ontsloten en geanalyseerd mogen worden.
- *Grote hoeveelheden data op gegevensdragers.* Op telefoons en andere gegevensdragers zijn grote bestanden en grote hoeveelheden data aanwezig. De hoeveelheid data die op telefoons en clouddiensten staat opgeslagen neemt alleen maar toe. Het verwerken en analyseren van deze hoeveelheden data is tijdrovend. Voor het uitlezen zal zelfs een eigen datacentrum nodig zijn om de hoeveelheid data van gegevensdragers te kunnen verwerken.
- *Artificiële intelligentie (AI) en de afnemende bewijswaarde van digitaal (beeld)materiaal.* De ontwikkeling van generatieve AI zet de bewijswaarde van foto's en ander bewijsmateriaal op gegevensdragers op twee manieren onder druk. Uit interviews met IND-medewerkers blijkt dat in asielzaken al in toenemende mate AI-gegenereerd bewijs wordt ingezet bij aanvragen.¹⁷⁸ Bovendien kunnen aanvragers zelf het aangetroffen (beeld)materiaal in twijfel trekken en stellen dat deze AI-gegenereerd zijn. In strafzaken blijken rechters bijvoorbeeld reeds in toenemende mate te worden geconfronteerd met dergelijke verweren waarbij belastende video- of audiofragmenten door de verdachte worden betwist met het argument dat deze door AI zijn gegenereerd.¹⁷⁹ Laatstgenoemde is minder van toepassing op het uitlezen omdat hierbij de bewerkingsgeschiedenis transparant wordt gedocumenteerd.

¹⁷⁸ Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

¹⁷⁹ Heaton C., Cleary S., Navin, M. (2026). AI-generated evidence is a threat to public trust in the courts. National Center for State Courts.

- *Overlap bestuursrecht en strafrecht bij onderzoeken gegevensdragers en opvolging geven aan signalen.* Wanneer gegevensdragers worden doorzocht op basis van het bestuursrecht, zal een duidelijke wettelijke grondslag moeten komen om opgepikte signalen te kunnen delen ten behoeve van strafrechtelijk onderzoek, opsporing en vervolging. Het effectief opvolging kunnen geven aan opgepikte signalen komt in het gedrang als er geen wettelijke basis is voor gegevensdeling.¹⁸⁰ Een deel van de manieren waarop gebruik kan worden gemaakt van de uit de gegevensdragers ontsloten data vraagt om grootschalige analyse van deze gegevens ten behoeve van strafrechtelijk onderzoek. Dergelijke grootschalige data-analyse is echter beperkt mogelijk in het strafrecht, onder andere door recente jurisprudentie.¹⁸¹ Dergelijke beperkingen kunnen voor knelpunten zorgen in het gebruik van gegevens door opsporingsorganisaties, wanneer deze ontsloten zijn onder het bestuursrecht.
- *Eigenaarschap gegevensdrager vaststellen.* Het zal in voorkomende gevallen een uitdaging zijn om vast te stellen of een asielaanvrager daadwerkelijk de enige eigenaar is (geweest) van de doorzochte gegevensdrager.¹⁸² Een asielaanvrager kan bijvoorbeeld stellen dat die de gegevensdrager tweedehands heeft overgekocht van iemand anders en de aangetroffen belgeschiedenis, contacten en locatiegegevens daarom niet relevant zijn voor de eigen identiteitsvaststelling en asielprocedure. Uit onderzoek naar de Duitse praktijk blijkt dat geen triviaal probleem is, maar een structureel knelpunt. In twee achtereenvolgende jaren werd mede hierdoor ruim een kwart van de ontsloten data onbruikbaar geacht.¹⁸³ Onduidelijk is hoe de organisatie die in de toekomst mogelijk belast zal worden met het onderzoeken van gegevensdragers eigenaarschap kan aantonen, met name verder terug in de tijd.

De volgende knelpunten worden voorzien bij enkel het volledig uitlezen van gegevensdragers.

- *Lang implementatietraject voor technologische oplossingen.* Betrokken experts geven aan dat het beginnen met uitlezen van gegevensdragers een technologische omslag vraagt van de organisatie wat met een lange implementatieperiode gepaard gaat. Het duurt bijvoorbeeld drie tot tien jaar om de analysetool Hansken volledig ingebed te hebben in een proces en organisatie.
- *Werving gespecialiseerd personeel.* Voor het uitlezen van gegevensdragers is onder andere zeer gespecialiseerd personeel nodig. In dit onderzoek is vanuit meerdere hoeken aangekaart dat dit personeel schaars en tevens zeer gewild is. Een overstap naar een beter betalende werkgever of een uitdagender werkomgeving is snel gemaakt. Wanneer de bevoegdheid bij een organisatie komt te liggen die die nu nog niet heeft, wordt een nieuwe werkgever aan een nu al krappe arbeidsmarkt toegevoegd. Dat betekent (nog) meer onderlinge concurrentie tussen overheidsorganisaties om dit al schaarse personeel. Het

¹⁸⁰ IND (2023).

¹⁸¹ Schriftelijke input, medewerker KMar (2026, mei). De recente jurisprudentie betreft het Landeck-arrest van de Hof van Justitie van de Europese Unie.

¹⁸² Meconi, T. en Henseler, H. (2022). Digitale Sporen in smartphones. Een kennismaking met *pattern-of-life forensics*. Expertise en Recht, 3, 70-77.

¹⁸³ Biselli en Beckmann (2020).

werven en aanhouden van deze noodzakelijke krachten is door gesproken experts potentieel een van de grootste knelpunten genoemd.

- *Technologische ontwikkeling versleuteling van smartphones en apps.* Het verschilt al per merk en model telefoon hoe uitgebreid de versleuteling is en hoe lastig de telefoon binnen te dringen is zonder toegangscode. De bij het onderzoek betrokken professionals geven aan dat telefoons en applicaties steeds lastiger te ontsleutelen zijn. Zij refereren aan een doorlopend kat- en muisspel tussen ontwikkeling in de encryptie van telefoons en de tooling om telefoons te ontsleutelen. Deze ontwikkelingen betreffen veelgebruikte smartphones en applicaties. De ontwikkelingen beperken zich daarmee geenszins tot het domein van de (zwarte) criminaliteit en zwaar versleutelde telefoons.¹⁸⁴
- *Praktische obstakels bij het fysieke proces van het uitlezen van gegevensdragers.* Om een gegevensdrager uit te kunnen lezen moet de gegevensdrager fysiek aanwezig zijn op een plek waar de benodigde hardware, software en personeel beschikbaar is. Afhankelijk van het moment van uitlezen en welke organisatie belast wordt met deze taak, zijn er meerdere locaties in Nederland waar gegevensdragers ingenomen kunnen worden ten behoeve van het uitlezen. De benodigde verplaatsing van de gegevensdragers, inclusief teruggave aan de asielaanvrager, zal de nodige praktische knelpunten met zich meebrengen.
- *Zeer groot stroomverbruik benodigd voor dataverwerking.* Zoals gezegd is de verwachting dat er een datacentrum nodig zal zijn om de hoeveelheid data van gegevensdragers te kunnen verwerken. Het opzetten van een datacentrum brengt meerdere knelpunten met zich mee. De kosten voor het stroomverbruik zullen aanzienlijk zijn. Daarnaast is het de vraag of er genoeg ruimte op het stroomnet is voor een dermate zware stroomaansluiting. Ook zal het datacentrum bijdragen aan netcongestie in Nederland. Tot slot zal het datacentrum een negatieve milieu-impact hebben.

6.1.2 Risico's

De volgende risico's worden voorzien bij het onderzoeken van gegevensdragers in de asielketen. Deze risico's gelden zowel voor het handmatig inzien als het volledig uitlezen. Een gedeelte van deze risico's is groter voor het uitlezen dan voor de handmatige inzage, vanwege de grotere hoeveelheid data die ermee gepaard gaat.

- *Asielaanvragers kunnen anticiperen op het onderzoeken van hun gegevensdragers.* Uit eerder onderzoek van Regioplan blijkt dat de IND, KMar en Nationaal Vreemdelingen Informatie Knooppunt (NVIK) voorzien dat asielaanvragers zich (tijdelijk) kunnen ontdoen van hun telefoon alvorens aanmelding in AC Ter Apel. Dan is het niet mogelijk om onderzoek te doen naar de gegevensdrager. Dergelijke anticiperende handelingen van asielaanvragers ondergraven de potentiële opbrengsten van het onderzoeken van gegevensdragers.
- *Vereisten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).* Met het uitlezen of onderzoeken van gegevensdragers wordt mogelijk een hoge mate van automatisering toegepast op de verzamelde informatie. Dit kan bijvoorbeeld door middel van geautomatiseerde en/of gestandaardiseerde analysesoftware. Dergelijke systematische registratie van asielgerelateerde

184 Mondelinge input, medewerker NFI (2026, mei).

zaken vindt op dit moment niet plaats. Daarbij stelt de AVG hoge eisen aan een verwerker van (grote hoeveelheden) gegevens. Hierbij zijn vragen als welke data wordt opgeslagen en wie toegang krijgt tot de data belangrijk. Het is een risico dat het mogelijk zeer complex zal zijn om compliant te zijn aan de AVG voor de organisatie die gegevensdragers gaat doorzoeken.

- *De toename van beschikbare data betekent dat de IND meer moet meewegen, waardoor meer punten kunnen worden aangegrepen voor beroep.* In het geval grote hoeveelheden data beschikbaar komen voor beslismedewerkers van de Directie Asiel en Bescherming (A&B), wordt het risico groter dat iets over het hoofd wordt gezien. Wanneer de IND toegang heeft tot dermate grote hoeveelheden informatie, zal de vraag beantwoord moeten worden of de IND ook al deze informatie kenbaar moet betrekken bij de asielbeoordeling. Als dit niet (voldoende) gebeurt kan dat tot gevolg hebben dat afgewezen aanvragers meer punten aangrijpen voor beroep. Daarnaast kunnen de doorlooptijden voor asielbeslissingen oplopen als beslismedewerkers grote hoeveelheden data moeten betrekken bij een asielaanvraag.
- *Als de IND belast zou worden met het doorzoeken van gegevensdragers betekent dat een wijziging van het takenpakket en functieprofiel van IND'ers, alsook een omslag in de organisatie(cultuur).¹⁸⁵* Het doorzoeken van gegevensdragers, met name ook het volledig uitlezen, wordt in de regel uitgevoerd door geüniformeerde medewerkers. Het uitvoeren van dergelijke werkzaamheden zou een fundamentele wijziging van de taakstelling van de IND zijn. De IND zou daarmee voor asielaanvragers eerst een partij zijn die mogelijk dwingend verzoekt gegevensdragers af te staan, maar daarna moet de asielaanvrager zich nog comfortabel genoeg voelen om diens kwetsbare asielrelaas te delen met diezelfde organisatie.
- *Fluctuatie instroom asielaanvragers.* De instroom van het aantal asielaanvragers per week varieert. Hierdoor is het nodig om flexibel te zijn en te kunnen opschalen in de capaciteit. Mocht dit onvoldoende lukken dan is het risico dat niet alle gegevensdragers doorzocht kunnen worden door de organisatie die hiermee belast wordt. De geïnterviewde experts geven aan dat voorkomen moet worden dat slechts van een deel van de asielaanvragers de gegevensdragers doorzocht worden. Dergelijke inconsistenties kunnen zorgen voor onbegrip onder asielaanvragers. Daarnaast zal de organisatie die belast wordt met het doorzoeken ook het gezicht van de kritiek worden vanuit de politiek en media, onder andere op het moment dat het niet lukt om het doorzoeken van gegevensdragers bij te houden bij fluctuaties in de instroom.¹⁸⁶
- *Betrouwbaarheid van data op gegevensdragers.* De vraag kan gesteld worden in hoeverre de data die aangetroffen wordt op gegevensdragers betrouwbaar kan worden geacht. Het genoemde knelpunt omtrent de ontwikkelingen in AI weegt mee. Eveneens is bekend dat aanvragers in voorkomende gevallen inhoud ondersteunend aan hun verhaal verzamelen op hun telefoons en dergelijken of juist informatie wissen om de kans op asielbescherming te vergroten.¹⁸⁷ Bovendien is de data zelf ook niet zonder meer objectief. Bij de betrouwbaarheid speelt namelijk ook de interpretatie van de uitlezende partij mee. Waar zoekt diegene naar? Wat wordt gesignaleerd in de grote

¹⁸⁵ IND (2023).

¹⁸⁶ IND (2023).

¹⁸⁷ Laws (2024).

hoeveelheid data en wat niet? En in hoeverre wordt ergens waarde aan toegekend? Wetenschappelijke literatuur wijst erop dat data afkomstig van gegevensdragers van mensen met andere culturele achtergronden vatbaar zijn voor misinterpretatie. Ook kunnen vooringenomenheid of subjectiviteit van een beoordelaar sterk sturend zijn bij de informatie die diegene wel en niet meeweegt.¹⁸⁸

- *Asielfmotieven gestandaardiseerd registreren en verwerken.* Op dit moment worden asielfmotieven niet geregistreerd in een systeem. Wanneer de wens is om de informatie afkomstig uit gegevensdragers te gaan betrekken bij de asielfbeoordeling zal analysesoftware hiervoor een uitkomst kunnen bieden. Echter, is het gestandaardiseerd verwerken van asielfmotieven een kwestie met substantiële juridische haken en ogen, zoals hierboven benoemd. Daarnaast worden asielfmotieven op dit moment niet geregistreerd in het IV-systeem van de IND of andere ketenpartners. Het zal onderzocht moeten worden of het wenselijk en verantwoord is om dit te gaan doen in de toekomst. Los van de wettelijke vereisten vanuit de AVG, is het doorzoeken van gegevensdragers namelijk een zeer grote inbreuk op de privacy van asielfaanvragers.

6.1.3 Kansen

De volgende kansen worden voorzien bij het doorzoeken van gegevensdragers in de asielketen. Deze kansen gelden voor het handmatig inzien en het volledig uitlezen.

- *Het is een kans dat er mogelijk (kopieën van) identificerende documenten op een gegevensdrager worden aangetroffen.* De aanwezigheid van een identificerend document kan de asielfprocedure, terugkeerprocedure en andere processen vergemakkelijken. Het is niet bekend hoe vaak in het verleden identificerende documenten zijn aangetroffen bij het handmatig inzien of uitlezen. Ook is niet bekend met welke regelmaat dit doorslaggevend is geweest in relevante procedures.
- *Meer informatie/signalen voor inlichtingen- en opsporingsdiensten.* Veiligheidspartners krijgen minder signalen sinds de AVIM is gestopt met het doorzoeken van gegevensdragers. Vanuit de DISA bereiken hen namelijk minder signalen. De inschatting is dat veiligheidspartners er profijt van zullen hebben als gegevensdragers in de asielketen weer structureel doorzocht zullen worden.
- *Mits de informatiedeling goed geregeld is, heeft elke organisatie in de migratieketen beschikking over de informatie aangaande de identiteit van een asielfaanvrager, wanneer dat nodig is voor de uitoefening van de wettelijke taak van die organisatie.* Het doorzoeken van gegevensdragers kan hieraan bijdragen wanneer de informatiedeling goed geregeld is. Echter, als de informatiedeling niet goed geregeld is vormt dit een risico voor de migratieketen.

De volgende kansen worden gezien bij het volledig uitlezen van gegevensdragers.

- *Meer aanknopingspunten voor opsporingsdiensten en (nader) onderzoek door onder andere HIK, HTO en TOELT.* De KMar en de teams HIK, Handhaving,

¹⁸⁸ Alajak et al (2022); Andreassen, R. (2021). Social media surveillance, LGBTQ refugees and asylum: How migration authorities use social media profiles to determine refugees as "genuine" or "fraudulent". First Monday, 26(1). <https://doi.org/10.5210/fm.v26i1.10653>

Toezicht en Onderzoek (HTO) en Team Onderzoek en Expertise Land en Taal (TOELT) van de IND wijzen op het potentieel van de grote hoeveelheid data om meer aanknopingspunten te vinden voor de verschillende onderzoeken en toezicht- en handhavingsactiviteiten die ze verrichten. Door goede aanknopingspunten te hebben kan (nader) onderzoek meer resultaat hebben in kortere tijd.¹⁸⁹ Ook helpt het bijvoorbeeld voor het in kaart brengen van mensenhandel en -smokkelnetwerken of bij de screening van de asielaanvrager.

- *Gestructureerde data uit een gegevensdrager kan veel zeggen over de persoon die asiel aanvraagt.* Het op systematische en gestructureerde wijze data uit gegevensdragers halen kan veel zeggen over de asielaanvrager en bijvoorbeeld de reisroute die de persoon heeft afgelegd. Daarbovenop speelt het leven zich in toenemende mate online af. Dit maakt het een kans om de (meta)data op een gegevensdrager in te kunnen zien. Het moment van uitlezen van de gegevensdrager bepaalt onder andere hoe zeer de gegevens kunnen bijdragen aan bijvoorbeeld de identiteitsvaststelling van een asielaanvrager.

189 Mondelinge input, expertsessie IND-intern (2026, mei).

7 Eindconclusie

In dit rapport is inzicht gegeven in de verschillende manieren waarop het doorzoeken van gegevensdragers kan worden vormgegeven, alsook wat bekend is over de effectiviteit, knelpunten, risico's en kansen van de maatregel.

EU-brede verschillen

Op dit moment worden gegevensdragers in een minderheid van de EU-lidstaten doorzocht in de asielprocedure, namelijk in acht van de zevenentwintig. In deze acht lidstaten lopen de toepassingsmethoden sterk uiteen.

Grofweg de helft werkt enkel met het inzien van gegevensdragers, de andere helft leest (ook) technisch uit. De mate waarin gegevens mogen worden betrokken bij de inhoudelijke beoordeling van het asielmotief blijkt – op Denemarken na – in alle lidstaten beperkt te zijn tot (hoogstens) de vaststelling van identiteit, herkomst, veiligheidsrisico's en reisroute. Tevens geldt in de meeste EU-lidstaten dat het doorzoeken enkel onder voorwaarden is toegestaan, en dus niet bij iedere asielaanvrager wordt toegepast.

Bij vier lidstaten is de bevoegdheid voor het doorzoeken belegd bij de nationale immigratiedienst. In overige vijf lidstaten geldt een inrichting die vergelijkbaar is met de vroegere Nederlandse praktijk: de politie doorzoekt en de immigratiedienst beoordeelt. In de landen waar de immigratiedienst is belast met het doorzoekingsproces is wel een zekere rol voor de politie of een rechtshandavingsorganisatie weggelegd, met name voor het fouilleren, het afdwingen van medewerking of geavanceerd technisch onderzoek.

In zes landen wordt ook zonder medewerking van de aanvrager de gegevensdrager doorzocht, weliswaar onder voorwaarden. In de overige drie wordt enkel 'met toestemming' doorzocht. In hoeverre daadwerkelijk sprake kan zijn van vrijwillige medewerking wordt sterk betwist. Het inherente machtsverschil tussen aanvrager en overheid maakt dat niet zonder meer kan worden aangenomen dat de aanvrager die toestemming in vrijheid heeft verleend.

Handmatig inzien of uitlezen

Uit deze verkenning is geen evidente voorkeursmethode voor het doorzoeken van gegevensdragers naar voren gekomen. Zowel het handmatig inzien als het technisch uitlezen kent aanzienlijke beperkingen, terwijl de verwachte opbrengsten onzeker of beperkt lijken. Boven op de reeds bestaande knelpunten wordt het handmatig inzien als niet-toekomstbestendig beschouwd, vanwege de toename van de hoeveelheid data op gegevensdragers. Ook schuilt bij het handmatig verwerken en inzien van gegevens een risico op willekeur. De kosten voor het inzien bestaan vrijwel geheel uit de (significante) werkdruk die deze taak oplevert, vooral indien deze op grote schaal wordt uitgevoerd. De incidentele kosten zijn beperkt tot trainingen en de aanschaf van enkele laptops die uitsluitend voor het inzien mogen worden gebruikt.

Wat betreft het volledig uitlezen van gegevensdragers is veel mogelijk in technische zin. Er zijn vooruitzichten en reeds bestaande software die kunnen voorzien in een hoge mate van automatisering en standaardisering van het proces en analyse van de data. Vanwege benodigde investeringen, licenties, het lange implementatietraject, en de werving en opleiding van personeel gaat het hierbij om vele miljoenen aan incidentele en structurele kosten. Het vergt tevens een digitale transitie van de organisatie die belast zal worden met het uitlezen van gegevensdragers. Het

implementeren van een dergelijk proces zal minstens drie jaar in beslag nemen. Daarbovenop kan het uitlezen van gegevensdragers gepaard gaan met grotere knelpunten en risico's dan de handmatige inzage.

Vanuit handhavings- en opsporingsoogpunt wordt het ontbreken van gegevensdragersonderzoek aan de voorkant als een grote kwetsbaarheid gezien. Ook afdelingen binnen de IND die zien op toezicht en handhaving stellen dat zij signalen missen. Tijdens de interviews en in de wetenschappelijke literatuur zijn anekdotische voorbeelden gegeven van zaken waarbij de bevoegdheid van meerwaarde is geweest. Vooral om mensensmokkelnetwerken in kaart te brengen wordt de terugkeer en uitbreiding van deze bevoegdheid door de KMar en de handhavingsafdelingen van de IND als onontbeerlijk gezien. De beperkte kwantitatieve data die er is, wijst er echter op dat in elk geval het grootschalig technisch uitlezen van gegevensdragers zich zeer beperkt vertaalt in concrete opbrengsten voor opsporingsdoeleinden en de beoordeling van asielaanvragen.

Effectiviteit en efficiëntie

In Nederland heeft zover bekend geen enkele doorzoeking van een gegevensdrager in de asielprocedure geleid tot een strafrechtelijke veroordeling. Over de impact op asielbeoordelingen is in Nederland geen bruikbare data beschikbaar. De enige data die hierover wel iets zegt, komt uit Duitsland. Daaruit blijkt dat over meerdere jaren gemiddeld minder dan 1% van vele tienduizenden uitlezingen een signaal had opgeleverd. Die signalen kunnen duiden op zaken als identiteitsfraude of risico's voor de nationale veiligheid. Het is niet bekend in hoeveel gevallen die signalen vervolgens daadwerkelijk tot een andere asielbeslissing hebben geleid. Tegenover deze vaak nog geen honderd signalen per jaar stond in Duitsland in de eerste drie jaar alleen al een kostenplaatje van 20 miljoen euro. Daarbij zijn personele kosten niet inbegrepen. Nederlandse experts stellen eveneens dat een organisatie die deze capaciteit volledig vanaf de basis moet opbouwen rekening moet houden aan vele miljoenen aan investeringskosten en een implementatietermijn van zeker drie jaar. Structureel moet jaarlijks rekening gehouden worden met meerdere miljoenen euro's aan licenties, onderhouds- en personeelskosten. Als dat personeel überhaupt geworven en behouden kan worden; de schaarste van het benodigde gespecialiseerde, en zeer gewilde personeel, zou volgens experts uit de opsporingsketen een van de belangrijkste knelpunten kunnen blijken.

Conclusie

Uit de verkenning volgt dat er aanzienlijke uitvoeringsrisico's en knelpunten gelden voor de organisatie die met het doorzoeken van gegevensdragers zal worden belast. Tijdens de ruim tien jaar dat de AVIM met deze bevoegdheid uitvoerde heeft dit voor zover bekend geen enkele keer tot een veroordeling geleid. Over de meerwaarde voor de asielbeoordelingen is geen kwantitatieve data bekend. Tegenover die ogenschijnlijk beperkte opbrengsten stond een dermate hoge werklast dat de AVIM naar eigen zeggen niet meer aan andere werkzaamheden toekwam. Tegen die achtergrond lijkt het onwerkbaar om een vergelijkbare bevoegdheid te beleggen bij een kleinere organisatie zonder strafrechtelijke bevoegdheden.

Voor bestuursrechtelijke organisaties zonder ervaring met deze bevoegdheden zijn grootschalige investeringen in het opbouwen van uitleescapaciteiten extra risicovol door de juridische onzekerheden over de vraag in hoeverre en onder welke voorwaarden gegevensdragers in de asielprocedure mogen worden doorzocht. Onder het strafrecht zijn de juridische bevoegdheden hiervoor breder en gelden de beperkingen van de AVG niet. De politie heeft tevens ruime ervaring met het inrichten en opschalen van de processen en infrastructuur voor het uitlezen van gegevensdragers. Opschaling met 25.000 uitlezingen per jaar - gelijk aan de totale

asielinstroom – is volgens de politie technisch mogelijk, mits voldoende geld en personeel beschikbaar is. In dit licht lijkt het rendabeler en veiliger aan te sluiten bij een organisatie die al beschikt over de benodigde technische voorzieningen, bevoegdheden en expertise. Dat beperkt dubbele investeringen en voorkomt concurrentie om schaars, gespecialiseerd personeel.

De overlap tussen het bestuursrechtelijk en strafrechtelijk belang bij het doorzoeken maakt de keuze welke organisatie het best belast zou kunnen worden met de bevoegdheid nog complexer. Het doorzoeken is namelijk bij uitstek een proces waar het bestuursrecht (vreemdelingenrecht) en het strafrecht elkaar raken. Het doorzoeken in bestuursrechtelijk kader kan signalen opleveren welke in een strafrechtelijk kader opgepakt dienen te worden en vice versa. Tot slot, kan ter inspiratie ook gekeken worden naar de andere EU-lidstaten die deze bevoegdheid kennen. In alle lidstaten waar gegevensdragers worden onderzocht hebben opsporingsdiensten een rol in het proces.

Hoewel een uitputtende juridische analyse buiten de scope van deze verkenning lag, zijn wel enkele juridische knelpunten naar voren gekomen. In zijn algemeenheid geldt dat het doorzoeken van een gegevensdrager en het delen van de data hierop een grote inbreuk is op de privacy van de asielaanvrager. Deze grote inbreuk op de privacy vereist in elk geval een duidelijke wettelijke grondslag, een gerechtvaardigd doel, proportionaliteit en passende waarborgen. Nieuwe wetgeving, die wordt opgesteld op het moment van schrijven, zal hierin moeten voorzien. Het doorzoeken van gegevensdragers van alle asielaanvragers en het gebruiken van de verkregen data voor het toetsen van het asielmotief lijken in ieder geval moeilijk verenigbaar met de Aielprocedurerichtlijn uit het Migratiepact en de AVG. Dit beeld wordt ondersteund door de EU-brede vergelijking, waaruit blijkt dat geen land in de EU over dermate verregaande bevoegdheden beschikt. Het is hoogst onzeker of een nieuwe wettelijke grondslag juridisch bestendig zal zijn wanneer die de bevoegdheid onvoldoende begrenst.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat het volledig wegvallen van de bevoegdheid door geïnterviewden als risico wordt genoemd. Doordat het leven zich in toenemende mate online afspeelt vormen gegevensdragers een steeds belangrijkere bron van data- en sporenonderzoek. Het is evident dat het zicht op de digitale wereld van asielaanvragers afneemt nu iedere mogelijkheid tot het doorzoeken van gegevensdragers is komen te vervallen. Dit doet afbreuk aan de informatiepositie van de migratieketen en opsporingsdiensten. Tegelijkertijd brengt de beschikbaarheid van grote hoeveelheden data voor de IND risico's met zich mee. Ten eerste kan dit de normtijd voor het nemen van een beslissing op een asielaanvraag verhogen en een werklastverzwaring zijn voor asiel beslismedewerkers. Ten tweede levert het risico's op voor de IND, de toename van beschikbare data betekent dat de IND meer moet meewegen, waardoor meer punten kunnen worden aangegrepen voor beroep.

Bij het inrichten van een proces voor het doorzoeken van gegevensdragers zal een realistische afweging gemaakt moeten worden tussen de kosten en de opbrengsten van de werkzaamheden. Dit zal eveneens gebalanceerd moeten worden met de juridische mogelijkheden en kaders. Met name het doel waarvoor de ingewonnen informatie gebruikt kan en mag worden is hierin bepalend. Het is belangrijk dat er een hoge mate van zekerheid is over de juridische houdbaarheid van de wettelijke grondslag, gezien de naar verwachting benodigde miljoeneninvesteringen die een organisatie zou moeten doen.

Bijlage 1

Lidstaat	Doorzoekt in asielprocedure:				
	Ja/Nee	Inzien/uitlezen?	Vrijwillig/verplicht?	Gebruik data	Bevoegde instantie
Nederland	Historisch ja; huidig gestopt/momenteel bevoegdheid voor doorzoeking	AVIM/KMar: inzien én uitlezen; DISA: alleen handmatig inzien; nu geen actieve praktijk	AVIM/KMar: verplicht; DISA: toestemming; nu stopgezet	AVIM/KMar: identiteit, herkomst, reisroute, veiligheid, familiebanden; DISA: identificatie/registratie en betwist veiligheidssignalen; beide: geen onbeperkte relaastoets	AVIM/KMar (Politie en grenstoezicht); DISA (uitvoeringsorganisatie zonder opsporingsbevoegdheden)
België	Nee, geen zelfstandige bevoegdheid meer sinds 2021	Beide niet, aanvrager kan wel zelf bewijs uit gegevensdragers tonen	Niet als toestelonderzoek; wel medewerkingsplicht voor relevante elementen	Alleen wat aanvrager zelf toont, ter ondersteuning aanvraag/relaas	Immigratiedienst
Bulgarije	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Cyprus	Ja	Inzien	Vrijwillig bij asiel. Bij signalen strafbare feiten/mensensmokkel verplicht, maar enkel met rechterlijk bevel	Identiteit/registratie bij asiel; binnen strafrechtelijk kader: veiligheid/criminaliteit. Kan in asioldossier doorwerken, maar verleent geen onbeperkte relaastoets	Vrijwillig inzien: immigratiedienst. Verplicht strafrechtelijk onderzoek: politie/opsporingsdiensten
Denemarken	Ja	Beide; per zaak afhankelijk	Vrijwillig op papier: weigering kan doorwerken op beslissing	Breed: identiteit, herkomst, nationale veiligheid, reisroute én geloofwaardigheidsstoets asielrelaas	Immigratiedienst voert inzage/uitlezing uit; bij weigering wordt politie ingeschakeld. Politie speelt daarnaast een centrale rol bij de eerste registratie, fouillering en bagagedoorzoeking
Duitsland	Ja	Enkel uitlezen en analyseren, niet inzien	Ja, mits identiteit niet op andere manier kan worden vastgesteld	Identiteit, herkomst en nationale veiligheid. Kan in asioldossier doorwerken, maar verleent geen onbeperkte relaastoets	Immigratiedienst bevoegd voor gehele zoekingsproces; handhavings- en politiediensten voeren onder meer dwangmatige fouillering uit bij weigering tot medewerking

Estland	Ja	Precieze invulling niet duidelijk. Vermoedelijk beperkt tot inzien	Vrijwillig, politieke wens tot verplichtstelling in 2024 geuit	Identiteit, herkomst. reisroute, nationale veiligheid. Kan in asioldossier doorwerken, maar verleent geen onbeperkte relaastoets	Politie/opsporingsdienst
Finland	Nee, wel in 2024 wetgeving aangekondigd. Zover bekend nog geen navolging aan gegeven	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Frankrijk	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Griekenland	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Hongarije	Ja, op papier	Precieze invulling niet duidelijk. In elk geval inzien, mogelijk ook uitlezing	Ja, als feiten niet anders kunnen worden vastgesteld of vertraging/succes procedure in gevaar komt	Formeel onbegrensd, voor zover bekend nooit toegepast	Wetshandhavingsautoriteit. (Immigratiedienst NDGAP heeft deze bevoegdheden)
Ierland	Ja, wet aangenomen in april 2026, maar nog niet geïmplementeerd	Doorzoekingsvorm nog onduidelijk	Verplicht; op weigering tot medewerking staat maximaal 12 maanden celstraf	In elk geval voor identificatie, terugkeer, detentie en nationale veiligheid	Immigratiedienst en politie. Praktische invulling nog onbekend
Italië	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Vrijwillig bewijs kan meewegen; geen bevoegdheden voor doorzoeking	N.v.t.
Kroatië	Ja, wet aangenomen; toepassing niet bevestigd	Inzien/onderzoek van objecten en gegevensdragers mogelijk; uitvoering nog onduidelijk	Schriftelijke toestemming vereist; weigering geldt als niet-meewerken	Identiteit, herkomst en nationale veiligheid. Kan in asioldossier doorwerken, maar verleent geen onbeperkte relaastoets	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Letland	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Litouwen	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Vrijwillig aangeleverd bewijs kan meewegen; geen bevoegdheden voor doorzoeking	N.v.t.

Luxemburg	Ja, tevens plannen aangekondigd tot aanscherping	Inzien; geen uitlezing	Vrijwillig; aanvrager dient zelf toegang te verlenen. Weigering kan wel worden opgenomen in dossier.	Identiteit, reisroute, eerdere verblijven, Dublin, inconsistenties; kan relaastoets raken	Politie ziet gegevensdrager in; stuurt dossier naar immigratiedienst voor beoordeling
Malta	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Vrijwillig aangeleverd bewijs kan meewegen; geen bevoegdheden voor doorzoeking	N.v.t.
Oostenrijk	Ja	Uitlezen	Ja, mits identiteit of reisroute niet anders kan worden vastgesteld	Identiteit, herkomst, reisroute, Dublin/verantwoordelijke lidstaat, terugkeer. Kan in asioldossier doorwerken, maar verleent geen onbeperkte relaastoets	Politie doet doorzoeking en uitlezing. Immigratiedienst neemt resultaten mee bij asielaanvraag.
Polen	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Portugal	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Roemenië	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Slowakije	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Slovenië	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Spanje	Nee	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Tsjechië	Nee	N.v.t.	N.v.t.	Vrijwillig aangeleverd bewijs kan meewegen; geen bevoegdheden voor doorzoeking	N.v.t.
Zweden	Ja, wet aangenomen in juni 2026, maar nog niet geïmplementeerd.	Inzage en technische uitlezing	Verplichte medewerking, in asielprocedure mits identiteit niet kan worden vastgesteld.	In asielprocedure voor de identiteitsvaststelling/terugkeer	Migratiedienst beslist of doorzoeking nodig is, is bevoegd doorzoeking uit te voeren; politie speelt rol bij afdwingen medewerking en indien migratiedienst niet in staat is technische uitvoering te doen.

Dit is een uitgave van de
Immigratie- en Naturalisatiedienst
www.ind.nl

Juni 2026